

Asuin ympäristön elävöittäminen ja viihtyisyyden parantaminen lähipalveluiden avulla

Kestävät lähipalvelut alueen hyvinvoinnin lujittamiseksi:
Vantaan Hakunilan alueen tapaustutkimus

Hannele Ahvenniemi | Tarja Mäkeläinen

Asuinympäristön elävöittäminen ja viihtyisyyden parantaminen lähipalveluiden avulla

Kestävät lähipalvelut alueen hyvinvoinnin
lujittamiseksi: Vantaan Hakunilan alueen
tapaustutkimus

Hannele Ahvenniemi & Tarja Mäkeläinen

ISBN 978-951-38-8060-6 (URL: <http://www.vtt.fi/publications/index.jsp>)

VTT Technology 118

ISSN-L 2242-1211

ISSN 2242-122X (Online)

Copyright © VTT 2013

JULKAISIJA – UTGIVARE – PUBLISHER

VTT

PL 1000 (Tekniikantie 4 A, Espoo)

02044 VTT

Puh. 020 722 111, faksi 020 722 7001

VTT

PB 1000 (Teknikvägen 4 A, Esbo)

FI-02044 VTT

Tfn +358 20 722 111, telefax +358 20 722 7001

VTT Technical Research Centre of Finland

P.O. Box 1000 (Tekniikantie 4 A, Espoo)

FI-02044 VTT, Finland

Tel. +358 20 722 111, fax +358 20 722 7001

Asuinympäristön elävöittäminen ja viihtyisyyden parantaminen lähipalveluiden avulla

Kestävät lähipalvelut alueen hyvinvoinnin lujittamiseksi: Vantaan Hakunilan alueen tapaustutkimus

Improving the vitality and wellbeing of a neighbourhood with the help of local services. The Hakunila case study. **Hannele Ahvenniemi & Tarja Mäkeläinen**. Espoo 2013. VTT Technology 118. 55 s. + liitteet. 16 s.

Tiivistelmä

Hakunilan tapaustutkimuksen tarkoituksena oli selvittää lähipalveluiden merkitys alueen hyvinvoinnin, maineen, imagon ja identiteetin parantamisen kannalta sekä vaikutus alueen arvokehitykselle. Lähtökohtaisena oletuksena oli, että kestävän, hyvinvoivan ja arvoaan vaalivan kaupunginosan kehittämiseksi tarvitaan kattavia lähipalveluita sekä uusia liiketoimintamalleja ja yhteistoiminnallisia muotoja niiden kehittämiseksi. Eri tutkimusmenetelmien avulla pyrittiin selvittämään alueen tunnusmerkkejä ja haluttuja vetovoimatekijöitä sekä keinoja haluttujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Tutkimuksessa otettiin huomioon Hakunilan tämänhetkinen tila ja alueen kehityssuunnat ja -tavoitteet sekä Vantaan kaupungin strategiset tavoitteet, mutta myös yleisemmät trendit ja mieltymykset, jotka vaikuttavat ihmisten toimintatapoihin, lähialueen kehittämistarpeisiin sekä tavoitteiden saavuttamiseen. Tutkimusmenetelmiä olivat muun muassa paikallisille asukkaille ja toimijoille suunnatut haastattelut sekä kyselytutkimus, kaksi työpajaa, alueen havainnointi sekä ohjausryhmätyöskentely.

Tutkimustulokset vahvistavat väitettä, jonka mukaan on tärkeää erilaisin keinoin tukea palveluja, jotka lisäävät sosiaalista toimintaa ja vuorovaikutusta ja jotka siten vähentävät sosiaalisia riskejä. Toinen tärkeä havainto on, että yhteistyö eri paikallisten toimijoin välillä voi olla erittäin arvokasta ja saattaa luoda synergia ratkaisuja. Tapaustutkimuksen perusteella esitämme, että kolme avainelementtiä ovat välttämättömiä palveluiden yhteiskehittämisen syntymiselle: Ensimmäiseksi on erittäin tärkeää, että tarjolla on avoimia tiloja, joissa ihmiset voivat tavata ja vaihtaa ideoita ja joissa yhdistykset voivat kokoontua. Tämä liittyy myös toiseen elementtiin; yhteistyö ja epämuodolliset tapaamiset, jotka ovat olennaisia ajatusten viemisessä toteuttamisen tasolle. Yhteistyö voi tapahtua eri ihmisten välillä, mutta myös eri yhdistysten välinen yhteistyö on hyvinkin olennaista. Tämä johtaa kolmanteen tärkeään elementtiin, toteuttavaan ja koordinoivaan toimijaan, jolla on intressi alueeseen ja kyky saada ihmiset mukaan alueen yhteiskehittämiseen.

Avainsanat

Lähipalvelu, lähialueen hyvinvointi, sosiaalinen vaikutus, alueen arvomuodostus, asukasosallisuus, uusyhteisöllisyys

Improving the vitality and wellbeing of a neighbourhood with the help of local services

The Hakunila case study

Asuin ympäristön elävöittäminen ja viihtyisyyden parantaminen lähipalveluiden avulla. Kestävät lähipalvelut alueen hyvinvoinnin lujittamiseksi: Vantaan Hakunilan alueen tapaustutkimus. **Hannele Ahvenniemi & Tarja Mäkeläinen**. Espoo 2013. VTT Technology 118. 55 p. + liitt. 16 p.

Abstract

The purpose of our study was to identify the significance of local services for the improvement of well-being, reputation, image, identity of a neighbourhood and the impact on the value of the neighbourhood. The underlying assumption of our study is that in order to develop a sustainable, wealthy and valuable neighbourhood extensive local services and new business models and collaborative means for creating them are required. With the help of different research methods we tried to identify key features of our case neighbourhood and means for reaching the desired targets. We considered the current situation, development trend and targets of Hakunila, and the strategic targets of the city of Vantaa, but we also took into account more general trends and preferences which affect actions of people, development needs of a neighbourhood and reaching the targets. The research methods consisted mainly of interviews and questionnaire directed to local residents and actors, two workshops, observation and working together with the steering group of the project.

The findings further strengthen the claims that it is important to, by different means, support services which increase social activities and interactions and which thereby decrease social risks. Another important observation was that co-operation between different local actors can be highly valuable and it might create synergy solutions. Based on our case study we suggest that three key elements are necessary for service co-development to evolve. First, it is extremely important that there are available facilities and open spaces where people can meet and change ideas. This is related to the second key element; co-operation and informal encounters, which are necessary for changing ideas and for taking the ideas further, to the implementation level. Co-operation can take place between people but co-operation between different associations might be even more important. This leads us to the third key element, an active and coordinating actor, who holds a strong interest into the neighbourhood and has the skill to attract people into the co-development process.

Keywords

neighbourhood well-being, local services, social impact, neighbourhood value creation, service co-development, community feeling

Alkusanat

Vantaan Hakunilan alueen tapaustutkimus on toteutettu osana SUSECON-tutkimushanketta, Kestävät lähipalvelut alueiden hyvinvoinnin lujittamiseksi, joka kuuluu Tekesin Tila-ohjelmaan. Tämä raportti on yksi neljästä tutkimushankkeen raportista, jotka on julkaistu VTT:n julkaisusarjassa:

- Technology 117, **Kestävät lähipalvelut alueiden hyvinvoinnin lujittamiseksi**. SUSECON-tutkimushankkeen yhteenvetoraportti
- Technology 118, **Asuinympäristön elävöittäminen ja viihtyisyyden parantaminen lähipalveluiden avulla**. Kestävät lähipalvelut alueen hyvinvoinnin lujittamiseksi: Vantaan Hakunilan alueen tapaustutkimus
- Technology 119, **Ulkotilojen valaistus asuinalueen laatutekijänä**. Kestävät lähipalvelut alueen hyvinvoinnin lujittamiseksi: Vantaan Hakunilan alueen ulkovalaistustutkimus
- Technology 120, **Lähipalvelujen kehittämisen haasteet ja mahdollisuudet**. Kestävät lähipalvelut alueen hyvinvoinnin lujittamiseksi: Jyväskylän Kankaan alueen tapaustutkimus.

Suomessa on lukuisia 60–70-luvuilla rakennettuja, suurien kaupunkien liepeillä sijaitsevia lähiöitä, jotka tulevat lähitulevaisuudessa kohtaamaan haasteita muun muassa massiivisen korjausrakentamistarpeen sekä väestön ikääntymisen takia. Tässä tutkimuksessa tarkastelimme yhtä näistä alueista, Hakunilaa, ja teimme ehdotuksia, millä tavalla alueen hyvinvointia, elinvoimaisuutta ja yhteisöllisyyttä voitaisiin vahvistaa. Vaikka toimenpide-ehdotukset liittyvätkin tähän yksittäiseen alueeseen, uskomme, että tämä tutkimus voi toimia esimerkkinä ja innoittaa samanlaisen lähestymistavan käyttämiseen myös tulevaisuuden tutkimuksissa muiden samantyyppisten alueiden osalta.

SUSECON – kestävät lähipalvelut alueen hyvinvoinnin lujittamiseksi -hanke kuuluu Tekesin Tila-ohjelmaan. Lähiöiden ongelmia pyritään ratkomaan ja hyvää ja elinvoimaista tulevaisuutta pohditaan myös kahdessa muussa ohjelman hankkeessa, ELÄVÄssä ja ELOISAssa, ja yhdessä SUSECONin kanssa nämä kolme hanketta muodostavat LähiöTRIO-ryhmän.

Tapaustutkimuksessa yhteistyökumppaneita olivat Vantaan kaupunki ja VVO-yhtymä, joiden edustajat muodostivat tapaustutkimuksen ohjausryhmän. Ohjaus-

ryhmään kuului lisäksi VVO:n Kotipalveluiden ja Vantaan kaupungin asiantuntijoita. Ohjausryhmän kanssa kokoustiin yhteensä viisi kertaa hankkeen aikana, ja näissä tapaamisissa tutkijat saivat arvokasta tietoa ja pystyivät lisäämään ymmärrystään tapaustutkimuksen kohteesta. Haluamme kiittää hedelmällisestä yhteistyöstä myös Vantaan kaupungin toimijoita (aluekoordinaattoritoiminta, nuorisotyö, kirjastotoimi), jotka työskentelevät Hakunilassa ruohonjuuritasolla yhteistyössä alueen yhdistysten kanssa, sekä kaikkia haastateltuja henkilöitä ja kyselytutkimukseen vastanneita tärkeästä panoksesta tutkimukseen.

Yhteistyöstä Hakunila-päivän 2012 aikana on julkaistu video:

"Susecon- Hakunilapäivän ideariihä 2012"

Linkki: <http://www.youtube.com/watch?v=kShFfKhgt4k>

Sisältö

Tiivistelmä	3
Abstract	4
Alkusanat.....	5
1. Johdanto	9
1.1 Tapaustutkimuksen kohde – Vantaan Hakunila.....	10
2. Taustaa suomalaisista lähiöistä ja niihin liittyvistä haasteista	11
2.1 Hakunilan imago.....	12
2.2 Hyvä asuinalue.....	13
2.3 Palvelut lähiöissä.....	15
2.3.1 Palveluiden kysyntä	16
2.3.2 Ulkomaalaistaustaisten palvelukysyntä	17
2.4 Palveluiden mittaaminen.....	18
2.5 Asukasosallisuuden edistäminen.....	18
2.6 Osallistuminen palvelukehityksessä	20
3. Tutkimusmenetelmät ja aineiston hankinta.....	22
4. Tutkimustulokset	24
4.1 Internetkyselyn ja haastattelujen tulokset.....	24
4.1.1 Millainen Hakunila on kaupunginosana?	24
4.1.2 Tärkeät palvelut Hakunilassa.....	25
4.1.3 Mitä Hakunilaan haluttaisiin enemmän/vähemmän?	26
4.1.4 Tulevaisuuden skenaariot.....	29
4.2 Työpajat	30
4.2.1 Ideariihi Nutalla Hakunila-päivän yhteydessä 8.9.2012	30
4.2.2 Työpaja hakunilalaisille, Hakunilan toimijoille sekä kaupungin työntekijöille joulukuussa 2012	31
4.2.3 Kartoitus ulkotiloista kohtaamisen foorumeina.....	32
5. Analyysi.....	33
5.1 Palvelut ja niiden vaikutus tunnusmerkkeihin	35

5.2	Päätöksentekoprosessit.....	43
5.2.1	Nykyinen päätöksentekoprosessi.....	43
5.3	Miten uutta tietoa/tunnusmerkkitaulukkoa voitaisiin hyödyntää?.....	45
6.	Johtopäätökset	47
6.1	Konkreettisia ehdotuksia lähiympäristön elävöittämiseksi ja viihtyisyyden parantamiseksi palveluiden avulla.....	49
	Lähdeluettelo.....	51

Liitteet

Liite A: Kyselytutkimus hakunilalaisille

Liite B: Kyselytutkimuksen ja haastattelujen tulokset

Liite C: Ideariihi nuorisotalolla Hakunila-päivän yhteydessä, 8.9.2013 –
esimerkkejä ideoista

Liite D: Työpajan (joulukuu 2012) ehdotukset Hakunilan "olohuoneeksi"

1. Johdanto

Suomessa on yli 300 lähiöiksi luokiteltua asuinalueita, joissa asuu noin viidesosa suomalaisista. Puolet lähiöistä on rakennettu 1970-luvulla, lähinnä suurimpiin kaupunkeihin. Noin 50 kaupungissa on lähiöitä, ja lisäksi lähiöihin verrattavia vuokratilojen keskittymiä löytyy kaikilta teollisuuspaikkakunnilta. Tultaessa 1990-luvulle lähiöiden rakennusten ja fyysisen ympäristön korjaustarpeet alkoivat kasvaa, ja 1990-luvun laman seurauksena myös lähiöiden sosiaaliset ongelmat tulivat kiinnostuksen kohteiksi. Lähiöt alettiin nähdä paikkoina, joissa syrjäytyneet ihmiset asuvat, ja koko lähiö miellettiin syrjäytyneenä paikkana [1]. Taantuvat lähiöt herättävätkin paljon huolta ja keskustelua, ja laajoihin toimenpiteisiin on osittain jo ryhdytty, esimerkiksi Matti Vanhasen hallituskaudella toteutetun Lähiöohjelman puitteissa. Ongelmana taantuvissa lähiöissä nähdään usein sekä rakenteelliset että sosiaaliset ongelmat, jotka kietoutuvat toisiinsa: asuntojen huonon kunnan ja alueen heikon imagon takia lähiöt eivät houkuttele omistusasujia [2].

SUSECON-hankkeen Hakunilan tapaustutkimuksen tarkoituksena on selvittää lähipalveluiden merkitys alueen hyvinvoinnin, maineen, imagon ja identiteetin parantamisen kannalta sekä alueen arvokehitykselle. Eri tutkimusmenetelmien avulla pyritään selvittämään alueen tunnusmerkkejä ja haluttuja vetovoimatekijöitä sekä keinoja haluttujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Tutkimuksessa otetaan huomioon Hakunilan tämänhetkinen tila ja alueen kehityssuunnat ja -tavoitteet sekä Vantaan kaupungin strategiset tavoitteet mutta myös yleisemmät trendit ja mieltymykset, jotka vaikuttavat ihmisten toimintatapoihin, lähialueen kehittämistarpeisiin sekä tavoitteiden saavuttamiseen.

Tutkimuksen taustalla oleva oletus on, että kestävän, vauraan ja arvokkaan lähialueen kehittämiseksi tarvitaan uusia yhteistyömuotoja sekä palveluja. Kuten useat palvelututkimukset osoittavatkin, asukkaiden osallistuminen, vuorovaikutuksen taso sekä yhteisöllisyydentunne ovat tärkeitä ihmisen hyvinvoinnille sekä elinvoimaiselle lähialueelle. Heinonen ja Ruotsalainen [3] esittävät, että tulevaisuuden esikaupungeissa pitäisi tarjota 1) elämyksellistä ja tarkoituksellista ympäristöä ja elämää, 2) paikallisdemokratiaa ja ruohonjuuritason toimintaa sekä 3) hybriditiloja, jotka yhdistävät uusia käyttötapoja sekä erilaista lähialueen toimintaa. Nämä toimivat taustaoletuksina myös tässä tutkimuksessa.

1.1 Tapaustutkimuksen kohde – Vantaan Hakunila

Tapaustutkimuksen kohteena on Vantaan Hakunila, joka on 3,1 km²:n kokoinen alue, noin 15 km etäisyydellä Helsingin keskustasta ja alle 5 km Tikkurilasta. Alueella asuu 11 170 asukasta (vuonna 2010), ja alue tarjoaa työpaikan 1 655 hengelle [4]. Hakunila on osa Hakunilan suuraluetta, jossa on lähes 30 000 asukasta.

Hakunilan lähipalveluiden tarpeen ja kannattavuuden kannalta voidaan tunnistaa tärkeitä lähtökohtaisia asioita. Näitä ovat ainakin seuraavat:

- Hakunilan ostarilta löytyvät kaikki tarpeelliset peruspalvelut (kauppa, kiosk, apteekki, kukkakauppa, kampaaja, ravintola jne.). Tosin Hakunilan posti lopetettiin syksyllä 2012, ja lähin pankkikonttori löytyy Tikkurilasta.
- Ulkomaalaistaustaisten asukkaiden osuus suhteessa koko asukasmäärään on Hakunilassa reilusti keskimääräistä korkeampi. Alueen asukkaista 18,8 % on vieraskielisiä (Vantaalla 9,1 %) [4]. Maahanmuuttajien suurehko osuus vaikuttanee palvelukysyntään [5].
- Hakunilalaisten sosioekonominen asema on keskimääräistä huonompi. Alueen työttömyysaste on Vantaan keskiarvoa korkeampi (14,8 %, Vantaalla 9,1 %). Myös alhaisempiin tuloluokkiin kuuluvien osuus väestöstä on keskimääräistä korkeampi ja suurempiin tuloluokkiin kuuluvien osuus keskimääräistä matalampi. [4]
- Hakunilassa on kohtalaisen paljon vuokra-asuntoja suhteessa omistusasuntoihin. Kaikista Hakunilan kerrostaloasunnoista (4739 kpl) omistusasuntoja on vain 34 %, kun taas arava- ja korkotukivuokra-asuntoja on 39 % ja muita vuokra-asuntoja 19 % asuntokannasta [6]. Arava-vuokra-asunnoissa vuokranantajan tulee noudattaa asukasvalinnassa valtion vahvistamia asukasvalintaperusteita, ja siten asunnonsaantiin vaikuttavat hakijan tulot, varallisuus ja asunnontarve.
- Hakunilan linja-autovarikon tilalle suunnitellaan kauppakeskusta ja asuinkerrostaloja, mikä mahdollisesti vähentää kysyntää ostarilla sijaitseville palveluille. Kauppakeskuksen rakentamisesta ei kuitenkaan vielä ole tehty lopullista päätöstä, ja hakunilalaiset asukkaat, yritykset ja yhdistykset odottavat tietoa ratkaisusta.
- Hakunilassa on runsaasti harrastus- ja virkistämismahdollisuuksia, joita tarjoavat muun muassa lukuisat urheiluseurat, uimahalli, erittäin suosittu hevostalli sekä loistavat ulkoilu- ja maastot. Hakunilassa on myös vanha upea jugendtyylinen kartano, jonka historia ulottuu jopa 1500-luvulle asti.
- Hakunilassa toimii useita aktiivisia yhdistyksiä, esimerkiksi Hakunila-seura, Hakunilan kansainvälinen yhdistys, Hakunilan Seudun Eläkkeensaajat ja Kauppiasyhdistys.

2. Taustaa suomalaisista lähiöistä ja niihin liittyvistä haasteista

Hakunilan alue on erinomainen esimerkki 1970-luvun kaupunkisuunnittelun periaatteista. Autoistumiseen uskottiin vahvasti ja ns. metsälähiöissä pyrittiin yhdistämään rakentamisen ja asumisen uudet teknologiat sekä läheisyys ympäröivään luontoon. Tilallisesti asuntojen valoisuus, tilojen avaruus ja isot parvekkeet toivat arkeen laatua, jota keskustan perheasunnot eivät pystyneet tarjoamaan. Lähiön ostoskeskus rakennettiin palvelemaan keskitetysti sen asukkaita.

Lähiöt rakennettiin nopeasti elementtitekniikoilla, ja kun suunnittelussa turvauttiin vakioratkaisuihin, kokonaisuuksista saattoi tulla monotonisia. Lähiöt edustivat kuitenkin oman aikansa korkeatasoista ja tavoiteltua asumisen mallia [1]. Lähiöiden alkuaikoina ikärakenne oli erilainen ja lähiöt olivat ensisijaisesti lapsiperheiden asuinpaikkoja. Lähiöitä on kehitetty lähes koko niiden olemassaolon ajan. Alkuun painopiste oli lähiöiden sosiaalisen ympäristön kehittämisessä muun muassa yhdyskuntatyön keinoin, myöhemmin painopiste siirtyi lähiöiden fyysisen ympäristön kehittämiseen ja korjausrakentamiseen [7].

Vaikka lähiöiden rakennuskannan ja taantuvien alueiden ongelmat ovat olleet tiedossa pitkään, Suomessa ei ole ollut kokonaisvaltaista ohjelmaa, jossa huomioitaisiin yksittäisten alueiden rakennusten ja sosiaalisen ympäristön tarpeet. Suomeen tarvittaisiinkin kansallinen asumispoliittinen ohjelma lähiöiden kehittämiseksi, arvioivat lähiöitä pitkään tutkineet Helsingin yliopiston kaupunkimaantieteen professori Mari Vaattovaara ja Helsingin yliopiston kaupunkisosiologian professori Matti Kortteinen. Lähiöiden asuntojen edullinen taso tai heikompi kunto ei Vaattovaaran mielestä itsessään välttämättä ole ongelma, vaan ongelmia syntyy silloin kun elämänsä kanssa ongelmassa olevat väestöryhmät yksin täyttävät alueen. Tiedetään, että osaan lähiöistä on keskittynyt työttömyyttä, toimeentulotukiin riippuvuutta ja köyhyyttä [2].

Lähiöiden parantamismahdollisuuksien selvittämiseen on toki panostettu. Esimerkiksi pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen aikaisen (ympäristöministeriön koordinoiman ja Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen ARAn toteuttaman) Lähiöohjelman 2008–2011 tavoitteena oli lisätä lähiöiden kilpailukykyä ja vahvistaa myönteisiä mielikuvia sekä lähiöiden alueidentiteettiä. Lähiöohjelman puitteis-

sa useassa pääkaupunkiseudun lähiössä toteutettiin erilaisia rakennus- ja imagonkohotushankkeita. Näiden hankkeiden onnistuneisuutta on arvioitu näin:

”Asemien ja ostarien ympäristöt toimivat alueen käyntikortteina ja antavat ensivaikutelman koko alueesta. Taide, laadukas parantaminen sekä rakentamisaikojen erityispiirteiden huomioon ottaminen ovat antaneet em. viidelle alueelle viihtyisemmän ympäristön. Vaikuttavuus sen suhteen, miten hankkeessa on onnistuttu positiivisen mielikuvan aikaansaamisessa, on vaikea arvioida näin lyhyellä aikajänteellä. Alueen asukkailta on tullut hyvää palautetta.” [8]

Segregaatio on ongelma, joka herättää paljon huolta lähiöissä. Vaikka Suomessa väestö on pitkään ollut etnisesti kohtalaisen homogeenista eikä voimakasta segregaatiokehitystä ole vielä tapahtunut, voidaan Suomessakin jo havaita maahanmuuttajien keskittymistä tietyille asuinalueille. Maahanmuuttajien alueellisen keskittymisen taustalla voidaan nähdä useita vaikuttavia tekijöitä, mm. institutionaaliset tekijät, sosiokulttuuriset tekijät, maahanmuuttajien yhteiskunnallinen asema ja resurssit sekä myös maahanmuuttajien mielikuvat alueen houkuttelevuudesta. Maahanmuuttajien keskittymiä syntyy todennäköisimmin huonomaineisiin lähiöihin, joissa sijaitsee runsaasti sosiaalisia vuokra-asuntoja. Maahanmuuttajat itse kokevat, että monietnisisillä alueilla asukkaat ovat suvaitsevaisempia, sosiaalisten kontaktien luominen on helpompaa ja tarjolla on enemmän ulkomaisille suunnattuja palveluja. Samalla etnisen segregaation ongelma koetaan kuitenkin myös huolestuttavana, sillä se saattaa vaikeuttaa integroitumista yhteiskuntaan [9].

2.1 Hakunilan imago

Medialla on suuri vaikutus ihmisten asenteiden muodostumiselle, ja tällä on varmasti osansa myös Hakunilan maineen luomisessa ja sen ylläpitämisessä. Ilta- ja aamulehdistön otsikot kuten ”Poliisin mukaan Suomen lähiöissä on alkanut lähtölaskenta kohti katujengien syntyä” [10] sekä sosiaalisen median keskustelupalstat, jotka pursuavat negatiivisesti sävytynyttä keskustelua lähiöistä ja niiden turvallisuudesta, vaikuttavat epäilemättä tiettyjen kaupunginosien imagoon. Esimerkiksi Suomi24.fi-keskustelupalstalla Hakunilaa kuvataan näin:

”Meidän rapun lasi on rikottu kerran viikossa. Juopot kansoittaa joka paikan. Etenkin ostarilla. Viva marian edusta taas on romanien kuuluisa myynti-, ja rahanpummauspaikka. Täällä liikkuu raggarijengi, jotain 11-vuotiaita poikia, jotka pistävät paikkoja remonttiin minkä ehtivät. Ostarilta on monta kertaa löytynyt verta, jopa huumeruiskuja. Kirjaston edessä parvelee nuorisoa jotka huutelee kaikille. Vuokrat nousee ja kämpät rapistuu – mulla ainakin parvekkeelta irronnut puolet lattiasta ja täällä vaihdetaan just asunnon lattiaa laminaatiksi, josta ei muuta löydy kuin vikoja. Jos muutat ostaria vastapäätä olevaan taloon, kerron lisää tarinoita – niitä riittää...” [11]

Myöskään Helsingin Sanomissa 22.11.2009 julkaistu reportaasi ”Me olimme Hakunila” ei antanut kaupunginosasta kovinkaan mairittelevaa kuvaa. Hakunila kuvattiin siinä rauhattomaksi ja maahanmuuttajavaltaiseksi lähiöksi ja sitä verrattiin jopa rauhattomaan Malmön Rosengårdin lähiöön [12]. Reportaasiin reagoitiin voimakkaasti erilaisissa mielipidekirjoituksissa. Esimerkiksi 25.11.2009 Helsingin Sanomissa julkaistu mielipidekirjoitus kuvaa hyvin palautetta, jota Hakunila-reportaasi sai osakseen:

”Hakunila on paljon muuta kuin 1970-luvun elementtikerrostalot ostarin ympärillä. Täällä on eri-ikäisten kerrostalojen lisäksi viehättäviä rivi- ja pientaloalueita ja erinomaiset harrastusmahdollisuudet. – – Hakunilan ostari ei ole sen huonompi tai parempi kuin muutaakaan vastaavat. Lehtikirjoituksen mukaan kaupat ovat kituvia. Varsin eläviltä ja hyvinvoivilta ne käyttäjän näkökulmasta vaikuttavat.” [13]

Lukuisat Hakunilassa järjestettävät tapahtumat, kuten Myötätuulirock ja kesällä 2012 järjestetty Jukola-viesti, samoin kuin lukuisat kaupunginosassa toimivat aktiiviset yhdistykset ja näiden toiminta ovat jääneet mediassa hyvin vähäiselle ellei olemattomalle huomiolle.

Palveluiden merkitys alueen imagon ja identiteetin kannalta on tunnistettu muun muassa Kytön et al. [14] tutkimuksessa. Tutkimuksen mukaan alue voi olla pitkään negatiivisessa palvelukierteessä, mistä seuraa pahimmillaan se, että asukkaat itse ovat alkaneet suhtautua väheksyvästi omaan asuinalueeseensa. Esimerkiksi alueen keskustan kehittämisellä palvelukierre voidaan kääntää positiiviseksi, jolloin myös muut alueen toimijat alkavat suhtautua alueeseen myönteisesti. Palvelut, jotka luovat tarjoamansa ydintoiminnan lisäksi yhteisöllisyyttä ja asukkaiden välisiä heikkoja siteitä, luovat myös koheesiota ja identiteettiä alueille ja paikoille.

Brändiasiantuntija Sari Klinga ehdottaa, että kun alueen mielikuvaa ryhdytään kohentamaan, pitää miettiä, mikä on alueella omaperäistä. Arvoa on hyvä lähteä nostamaan keskittymällä alueen luontaiseen kruununjalokiveen, jonka jälkeen se levitetään yleiseen tietoisuuteen. Usein vanhojen alueiden brändin kohottaminen alkaa uudesta täydennysrakentamisesta tai kun alueelle tulee uusia yrityksiä tai muuten uutta toimintaa. Uusi toiminta ja se, että alueelle tulee uutta elämää, motivoivat ihmisiä. ”Brändissä pitää olla mukana elävä syke, se on yksi tärkeimpiä osatekijöitä. Nukahtaneet alueet eivät ole brändi-mielessä hyviä”. [15]

2.2 Hyvä asuinalue

Strandellin [16] tutkimuksen mukaan suomalaiset arvostavat asuinympäristönsä rauhallisuutta, luonnonympäristöä, sijaintia ja liikenneyhteyksiä sekä palveluiden saatavuutta. Tyytymättömyyttä herättävät eniten liikenteestä aiheutuvat häiriöt ja ongelmat. Myös asuinalueen sosiaaliset häiriöt, turvattomuus ja rauhattomuus heikentävät viihtyisyyttä. Ympäristöllä (luonnolla) nähdään usein olevan tärkeä vaikutus ihmisten hyvinvoinnin kannalta. Esimerkiksi tuoreen Thompsonin et al.

[17] tutkimuksen mukaan vihreiden alueiden läheisyys vaikuttaa merkittävästi ihmisten hyvinvointiin, etenkin pienentämällä stressitasoa. Lähiöiden asukkaiden viihtymistä ja kotiutumista asuinalueilla edistävät monipuoliset sosiaaliset suhteet, joita palvelut merkittävästi tukevat. Miellyttäviä kohtaamisia asukkaiden kesken syntyy erityisesti kaupoissa ja kirjastoissa. Omaleimaisilla palveluilla ylläpidetään myös vahvaa paikallisidentiteettiä. Alueen viihtyisyyden lisääminen ei välttämättä ole kallista, eikä se välttämättä aina vaadi uusien palveluiden järjestämistä tai uusien palvelupisteiden rakentamista. Positiivisia muutoksia voidaan saada aikaan parantamalla jo olemassa olevien alueiden ja tilojen hoitoa ja kunnossapitoa sekä edesauttamalla turvallisuudentunteen ja rauhallisuuden kokemista. Esimerkiksi julkisten tilojen tehokkaampi siivous ja erilaisten sotkujen poisto voivat lisätä merkittävästi viihtyisyyttä. [14]

Rakennetun ympäristön sosiaaliset vaikutukset ovat tämän tutkimuksen keskiössä. ISO 21929 -standardin mukaan rakennukset ja rakennussektori on hyvin merkittävä toimiala, jolla on myös merkittäviä taloudellisia ja ympäristövaikutuksia, mutta myös huomattava vaikutus yhteiskunnallisiin oloihin. Tapanaisen et al. [18] mukaan ympäristö liittyy yhteisöllisyydentunteeseen ja hyvinvointiin, sillä se tarjoaa puitteet ihmisten toiminnalle. Hyvä ympäristö kehitetäänkin suunnittelun, kehityksen ja tekemisen vuorovaikutuksena. Hyvän ympäristön kehittämällä on mahdollista parantaa ryhmäkuuluvuutta ja yhteisöllisyydentunnetta.

Hyvän alueen ja sen erilaisten vaikutusten arviointiin on kehitetty useita erilaisia mittareita, joissa otetaan huomioon alueen hyvinvointi sekä kestävä kehitys. Esimerkki tällaisesta ovat Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksessa kehitetyt "Alueelliset hyvinvoinnin ja kestävä kehityksen indikaattorit" [19], joissa indikaattorit on jaettu neljään ryhmään seuraavasti:

- A. Tasapaino luonnonvarojen käytön ja suojelun välillä
- B. Kestävät yhdyskunnat kestävässä aluerakenteessa
 - Etäisyys kotoa palveluihin; työmatkojen pituus; henkilöautojen omistaminen; väestötiheys; rakentaminen asemakaava-alueilla; pienten alakoulujen määrä
- C. Kansalaiset – hyvinvointia koko elämänkaareen
 - Koulutuksen ulkopuolelle jääminen; rikollisuus; toimeentulotuki; asunnottomuus; ikääntyneiden köyhyys; kodin ulkopuolelle sijoitetut lapset; kansainvälistä suojelua saavat
- D. Talous kestävä kehityksen turvaajana
 - Alueellinen BKT asukasta kohden; työttömyys- ja työllisyysaste; nuorisotyöttömyys; eläkkeelle siirtymisikä; ympäristöliiketoiminta; kotitalouksien tulot ja velkaantuminen; kuntien lainakanta; palkkaerot.

Myös Kestävä seudullinen maankäyttö ja liikenne – Seutukeke -mittaristo [20] pyrkii ottamaan huomioon sosiaalisia ja yhteiskunnallisia vaikutuksia. Mittariston indikaattorit jakautuvat kolmeen eri ryhmään – ekologiset kriteerit, sosiaaliset kriteerit ja taloudelliset kriteerit – seuraavasti:

Ekologiset kriteerit: maankäyttö; viherrakenne; virkistys; vesi; liikenne

Sosiaaliset kriteerit: kulttuuri; toimeentulo; elinympäristön terveellisyys ja turvallisuus; asuminen; palvelut; liikkuminen

Indikaattoriesimerkkejä: tasapainoinen sosioekonominen väestörakenne; kulttuuri- ja liikuntakohteiden määrä; asukkaiden aktiivisuus; työpaikkojen riittävyys; koulutustarjonta; asuntotarjonnan monipuolisuus; peruspalveluiden saavutettavuus; joukkoliikenteen palvelutaso

Taloudelliset kriteerit: tuottavuus ja talouskasvu; uudistumiskyky; infrastruktuuri ja julkiset palvelut; talouden ympäristövaikutukset.

2.3 Palvelut lähiöissä

Palveluiden saavutettavuudella ja laadulla on tärkeä yhteys alueen asukkaiden viihtyvyyteen. Mikäli alueen peruspalvelut ovat riittävät ja palveluverkosto toimiva, voidaan niillä ehkäistä alueiden eriytymistä ja sosiaalista rapautumista sekä vähentää turhaa liikennettä [21]. Tärkeimpien julkisten palveluiden tarjonta on säädetty laissa, mutta tarkkoja normeja niiden kohtuulliselle etäisyydelle kuntalaisista ei ole. Yksityisten palveluiden tarjontaa taas säätelevät lähinnä markkinavoimat sekä kaavoitus (lukuun ottamatta joitakin poikkeuksia) [25].

Lehtola [22] määrittelee lähipalvelut palveluiksi, joita väestö tai osa asukkaista käyttää toistuvasti tai jopa päivittäin. Lähipalveluita on tarjolla kuntalaisten lähiympäristössä, niiden piiriin on helppo hakeutua, tai ne tuodaan ihmisille kotiin. Airinen [23] puolestaan määrittelee lähipalvelun palveluiksi, joka sijaitsee maantieteellisesti suhteellisen lähellä kuntalaista ja jota kuntalaisen on itse lähestyttävä saadakseen palvelua. Lähipalveluiksi on myös luokiteltu palveluja, joille on tunnusomaista toistuva ja päivittäinen käyttö. Palvelupisteet sijaitsevat useimpien ihmisten lähiympäristössä, joten niihin on helppo hakeutua [24]. Taulukossa 1 on esitetty Halmeen [26] asuinaluejako palveluiden mukaan.

Taulukko 1. Halmeen asuinaluejako [26].

Lähikeskus (4000 as.): - Ruokakauppa/ kioski - Ala-aste - Neuvola - Päiväkoti - Baari - Pallokenttä - Sisäliikuntatila - Hyvä joukko-liikennesaavutettavuus Muita palveluja kysynnän mukaan (esim. posti, parturi jne.)	Lähiökeskus (yli 4000 as.) Edellisen lisäksi: - Ravintola - Posti - Yläaste - Terveysasema ja apteekki - Kirjasto - Nuorisotilat - Vanhusten palvelukeskus - Hyötyjätteen keräyspiste - Muita mahd. mm. seurakunta, noutopizza	Aluekeskus (yli 6000 as.) Edellisten lisäksi palvelut + erikoispalv. - yhteis palvelupiste (Kela, työv.tsto) - uimahalli, jäähalli - erikoisliikkeet - kauppakeskus	Alueen (ydin)keskusta (mahd. kuntakeskus) ja sen lähialueet - Tukeutuu omiin palveluihin Seudulliset/puoli-seudulliset palvelut - Automarketit yms.
--	--	--	--

2.3.1 Palveluiden kysyntä

Palveluiden kysyntää ja niiden liittymistä lähialueen viihtyisyyteen on tarkasteltu useassa tutkimuksessa. Tyvimaa ja Kananen [27] selvittävät suomalaisten viihtymistä asunnoissaan sekä tärkeimpiä ominaisuuksia uuden asunnon hankinnassa. Kyselytutkimus osoittaa, että peruspalveluiden – kauppa, pankki, posti, kirjasto – läheisyys (sijainti kävelymatkan päässä) on erittäin tärkeä ominaisuus 78,8 %:lle vastaajista. Peruspalveluiden läheistä sijaintia arvostavat hieman enemmän taloudet, joissa ei ole lapsia, sekä pienimpiin tuloluokkiin kuuluvat kotitaloudet.

Kytö et al. [14] esittävät, että alueelliseen palvelurakenteeseen vaikuttavia tekijöitä on monia: mm. asukasmäärä, väestön ikärakenne ja sosioekonominen asema, autoistumisaste, alueen sijainti suhteessa keskustaan ja muihin lähiöihin sekä kaupan suuryksiköihin, joukkoliikenteen toimivuus, synergiaedut (esim. terveysasema ja apteekki vierekkäin), alueen suunnitteluperusteet ja palveluiden sijoittuminen alueen sisällä, yrittäjät ja ostouskollisuus sekä sijoittuminen asiakasvirtojen varteen. Tutkimuksen mukaan tarkasteltujen lähiöiden asukkaat pitivät tärkeimpinä lähipalveluina päivittäistavarakauppaa, kirjastoa ja terveyskeskusta, ja näiden palveluiden toivottiin löytyvän enintään kilometrin kävelyetaisyydeltä. Internetpalveluista oltiin kiinnostuneita, jos niitä voitaisiin käyttää lääkärin ajanvarauksessa, vapaa-ajanpalveluiden aikavarauksissa ja taksin tai kuljetuksen tilaamisessa. Kotiin tulevista palveluista oltiin eniten kiinnostuneita korjaus- ja asennuspalveluista, siivous- ja kodinhoitopalveluista sekä kotisairaanhoidosta. Sosiaalisten suhteiden nähtiin parantavan asukkaiden viihtymistä ja kotiutumista, ja siten palvelut, jotka tukevat sosiaalisia suhteita (muun muassa kaupat ja kirjasto), ovat erityisen tärkeitä. Tutkimuksen mukaan omaleimaisilla palveluilla ylläpidetään myös vahvaa paikallisidentiteettiä.

Kanasen ja Tyvimaan [28] tutkimuksessa tutkijat puolestaan selvittivät, minkälaisille asuntojen yhteiskäyttötiloille olisi kysyntää sekä minkälaisia kotitalouspalveluja oltaisiin kiinnostuneita käyttämään. Tutkimuksessa toteutetun kyselyn mukaan halutuimpia yhteiskäyttötiloja olivat kerho-, askartelu- ja kokoustilat ja melko haluttuja yhteiskäyttötiloja olivat myös kunto- ja punttisali, varastotilat sekä pyykinpesu- ja kuivaushuoneet. Vastaajat käyttivät kotitalouspalveluja kohtalaisen vähän, mutta vastaajat olivat hyvin kiinnostuneita käyttämään niitä tulevaisuudessa enemmän ja myös maksamaan niistä kohtalaisen paljon. Tällä hetkellä yleisimmin käytettyjä kotitalouspalveluja olivat siivous, kotiin toimitettavat lämpimät ateriat, kodin pienet kunnostustyöt, tavarankuljetuspalvelut sekä vaatehuolto. Suurituloiset vastaajat käyttivät palveluja (paitsi hyvinvointi- ja terveyspalveluja) pienempituloisia useammin.

Myös Halme et al. [31] ovat tutkineet lähiöpalveluja kuudessa eri esimerkkilähiössä eri puolella Suomea. Tulosten perusteella päivittäistavarakauppa oli selkeästi käytetyin kaupallinen palvelu, ja lähikauppa oli lähes yhtä käytetty niin autottomissa kuin autollisissa kotitalouksissa. Seuraavaksi käytetyimpiä palveluita tutkituissa lähiöissä olivat kioski ja pankkiautomaatti, apteekki ja posti. Harvemmin käytettiin esimerkiksi kukkakaupan, parturin, baarin ja pizzaravintolan tarjoamia palveluja.

Julkisen sektorin tuottamista palveluista suosituimpia olivat kirjastot, nuorisotilat ja valvotut leikkipuistot. Nuorisotilojen käytössä oli suuria eroja lähiöiden välillä. Noin 10–20 % lähiöiden asukkaista käytti lähes päivittäin alueella sijaitsevia ulkoilualueita ja liikuntareittejä. Kotilähiön ulkopuolelta käytettiin yleisimmin uimahallia, vanhustenpalveluja, työvoimapalveluja ja kirjastoa, jos tällainen puuttui alueelta. Lähiön luonto ja väljyys koettiin tärkeiksi asumisviihtyvyyteen vaikuttaviksi tekijöiksi. Täydennysrakentaminen koettiin usein uhkaksi luontoalueille ja viihtyisyydelle. Kolmannen sektorin palvelutuottajien (urheiluseurojen, yhdistysten, järjestöjen ja seurakunnan) järjestämien palveluiden käytössä oli suuria eroja lähiöiden välillä. Suosituimpia palveluita olivat lapsille ja nuorille suunnattu urheilu- sekä harrastustoiminta. Aikuisille suunnattuun toimintaan osallistuttiin vähän ja satunnaisesti. Tyytyväisyys/tyytymättömyys palveluihin vaihteli suuresti eri lähiöissä. Eniten tyytymättömyyttä aiheuttivat joidenkin tärkeiden palveluiden puute, huonot joukko-liikenneyhteydet palveluihin sekä aikaisemmin olemassa olleiden palveluiden katoaminen tai heikentyminen.

2.3.2 Ulkomaalaistaustaisten palvelukysyntä

Hakunilassa, jossa ulkomaalaistaustaisten osuus on keskimääräistä suurempi, on tärkeää pohtia tämän vaikutusta palvelukysyntään. Työministeriön [29] selvityksen mukaan maahanmuuttajilla voi olla erilaisia piilossa olevia palvelutarpeita, joihin nykyinen julkinen palvelutarjonta ei vastaa. Kansainväliset maahanmuuttajien palvelutarpeita kartoittavat tutkimukset osoittavat, että puutteellinen kielitaito on usein suurin este maahanmuuttajien ja etnisten vähemmistöjen hoitoon pääsyyn ja palveluiden saamiseen. Myös maahanmuuttajien alhainen sosioekonominen asema, tiedon puute, syrjintä tai erilaiset kulttuuriset terveyteen, intiimisyysyteen ja naisen asemaan liittyvät tavat ja uskomukset saattavat vaikeuttaa palveluiden saamista. Suomalainen palvelujärjestelmä on hyvin yksilökeskeinen, eikä se ota huomioon maahanmuuttajaryhmille luontevampaa perhekeskeistä lähestymistapaa. Tiedon puute vähentää maahanmuuttajien palveluiden käyttöä ja aiheuttaa virheellisiä käsityksiä. Usein kirjalliseen tiedotukseen perustuva palveluista tiedottaminen vaikeuttaa kielitaidottomien maahanmuuttajien tiedonsaantia.

Hakunilan suurimmat ulkomaalaistaustaiset ryhmät ovat somalit ja venäläiset, ja siksi on hyvä huomioida Virtasen tutkimus [30]. Virtanen tarkastelee somali- ja venäläistaustaisten asumistoiveita ja -valintoja pääkaupunkiseudulla. Somalien tapauksessa kaupunkien vuokra-astuntojen sijainnin ja saatavuuden lisäksi suuri perhekoko ja heikot taloudelliset resurssit ohjaavat heitä tietyille alueille ja tiettyihin kiinteistöihin. Asunnontarve kohdistuu etenkin suuriin perheasuntoihin, joita on niukasti tarjolla ja joita sijaitsee epätasaisesti eri alueilla. Somalikulttuuri on yhteisöllinen kulttuuri, jossa perhe ja suku ovat tärkeitä, mikä näkyy myös asuinpaikan valinnassa. Virtasen tutkimuksessa tulee esille myös, että somalit kuitenkin toivovat monikulttuurista asuinympäristöä, jossa asuisi sekä maahanmuuttajia että kantasuomalaisia sopivassa suhteessa, sillä alueellisessa segregaatiossa nähtiin useita huonoja puolia. Tärkeinä asuinpaikan ominaisuuksina pidettiin erityisesti

päivittäistavarakauppojen sekä terveyspalveluiden läheisyyttä. Myös julkisten kulkuneuvojen toimivuus on somaliäideille hyvinkin tärkeää.

2.4 Palveluiden mittaaminen

Palvelut huomioidaan useissa kestävän alueen arviointityökaluissa, mutta niitä tarkastellaan yleensä vain sijainnin ja saavutettavuuden kautta. Helsingin kaavoituksen ekotehokkuustyökalun (HEKO) viisi huomioitavaa asiakokonaisuutta ovat maa, vesi, energia, liikenne ja palvelut sekä hiili- ja materiaalikierto. Yksi ”liikenne ja palvelut” -kokonaisuuden alla oleva indikaattori on ”Palveluiden saavutettavuus ja toimintojen sekoittuminen”. Mittarissa otetaan huomioon etäisyys lähipalveluihin (päiväkotiin, ala-asteeseen ja lähikauppaan) sekä etäisyys laajempiin palveluihin (yläaste, kirjasto, posti, terveyskeskus, neuvola ja monipuolisemmat kaupalliset palvelut) [32]. Myös ISO 21929 -standardi (Sustainability in building construction) [33], joka on kestävän rakentamisen arviointia ohjeistava standardi, ottaa huomioon palveluiden saavutettavuuden: yksi 14 indikaattorista käsittelee palveluiden saavutettavuutta tietyllä kuljetusmuodolla. Samoin standardissa huomioidaan vihreiden ja avoimien alueiden sekä olennaisten peruspalveluiden sijainti alueella. Muita suomalaisia arviointityökaluja, joissa palvelut huomioidaan jollakin tavalla, ovat muun muassa Promise, Ekopassi, Ekotaajama, KulMaKunta, Kyläpassi, Metka sekä Ecocity Evaluator.

Palveluiden huomiointi kestävän alueen arvioinnissa jää usein kuitenkin melko pintapuoliseksi sopivien indikaattoreiden puuttuessa. Pelkkään etäisyyteen perustuvaa mittaria arvostelee esimerkiksi Kekkonen [25], joka huomauttaa, että lähipalveluille ei voida asettaa etäisyyteen perustuvia normeja, koska saavutettavuuseroihin vaikuttavat etäisyyden lisäksi myös asukkaiden tulotaso, ikä sekä käytössä olevat liikennevälineet ja -yhteydet. Lisäksi lähipalveluiden virallisen määritelmän puuttuminen asettaa ongelmia tällaisen mittariston laatimiselle.

2.5 Asukasosallisuuden edistäminen

Asukkaiden osallistumisen lisääminen alueen kehittämisessä on lähtökohtainen ajatus Hakunilan tapaustutkimuksessa. Asukkaiden osallistaminen mainitaan ISO 21929 -standardissa, jossa oletuksena on, että asianosaisten osallistuminen parantaa yhteiskunnan tasa-arvoa. Samoin myös TISSUE-hanke korostaa asukkaiden osallistumisen tärkeyttä suunnittelussa. Lisäksi hankkeessa esitetään, että toinen indikaattori tarvitaan mittaamaan, kuinka paikalliset yritykset ja yhdistykset ottavat vastuuta ympäristöstä sekä paikallisyhteisöstä [38].

Kaupunkisuunnittelua kritisoidaan usein, koska se ei mahdollista riittävästi asukkaiden ja muiden sellaisten toimijoiden osallistumista, joille alue on tarkoitettu. Strandellin tutkimuksessa [16] haastatelluista asukkaista viidennes on tyytymätön mahdollisuuksiin osallistua asuinalueen koskevaan suunnitteluun. Mahdollisuuksiin osallistua oman asuintalon ja pihan päätöksentekoon ollaan selvästi tyytyväisempiä. Vuokra-asunnoissa asuvat kokevat vaikuttamismahdollisuutensa

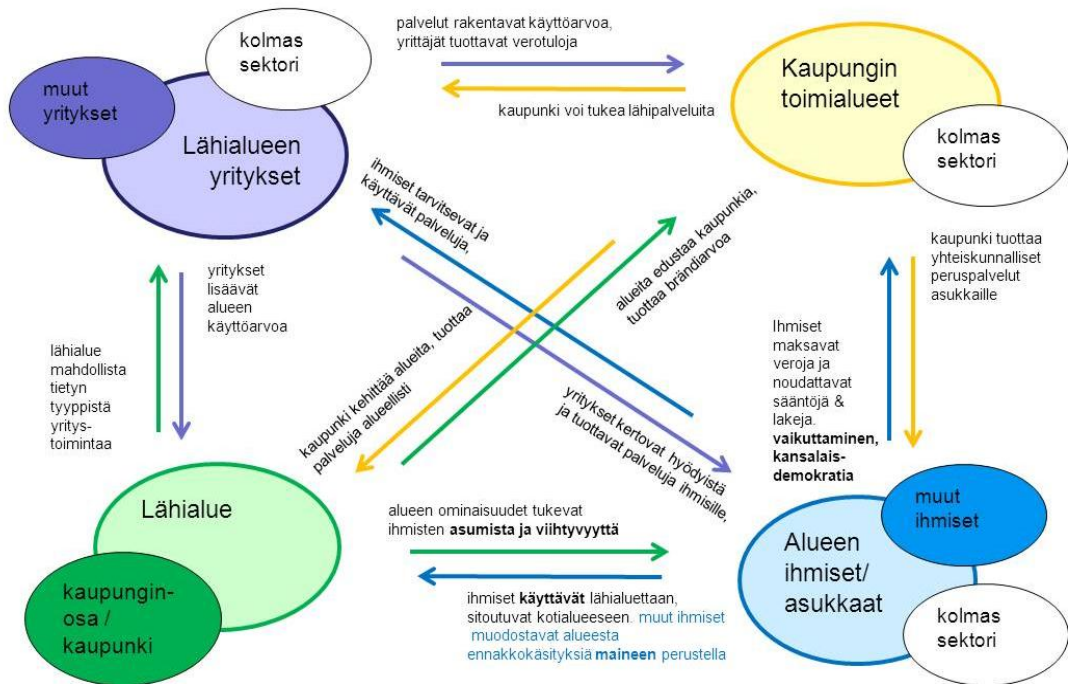
asuintalonsa päätöksentekoon kuitenkin selvästi heikommiksi kuin omistusasunnoissa asuvat. Samansuuntaisia tuloksia nousi esille myös Halmeen et al. tutkimuksessa [31]: Merkittävä enemmistö vastaajista (70–80 %) oli sitä mieltä, että asukkaiden pitäisi saada mahdollisuus osallistua alueensa palveluiden kehittämiseen. Peräti 80–90 % vastanneista myös suhtautui ainakin osittain myönteisesti alueensa kehittämissuunnitelmiin. Kuitenkin vain noin 20 % vastanneista oli jossain määrin halukas osallistumaan asukasryhdistystoimintaan.

Sosiaaliset vaikutukset ja hyvinvointi liittyvät myös sosiaalisen pääoman käsitteeseen, jolla on useiden tutkimusten mukaan merkitystä yhteisön sitoutumisen kannalta [34]. Esimerkiksi Mellorin et al. tutkimus [35], jossa tarkastellaan yksilön ja alueen hyvinvointia, osoittaa vahvaa riippuvuutta vapaaehtoistyön ja henkilön sekä alueen hyvinvoinnin välillä. Useita yrityksiä on tehty alueen hyvinvoinnin kasvattamiseksi ja yhteisöllisyydentunteen kohottamiseksi, mutta esimerkeissä on käynyt ilmi, että tällaiset projektit eivät onnistu ilman sitoutuneita ihmisiä [36].

Kokkosen et al. [37] mukaan asukastilat ja lähiötyöntekijät eivät sinällään edistä asukasosallisuutta. Tarvitaan erilaisia keinoja ja areenoita asukasosallisuuden kannustamiseen sekä ”sopivia” persoonia tähän työhön. Samat keinot eivät välttämättä toimi kaikkialla ja eri asukasryhmien keskuudessa. Joissakin lähiöissä asukasosallisuuden edistäminen voi olla hyvinkin vaikeaa, vaikka keinoja mietittäisiinkin huolella. Erityisesti syrjäytyneiden saaminen mukaan toimintaan voi olla haasteellista. Periaatteessa valtaosa ihmisistä on kuitenkin kiinnostunut asuinalueensa kehittämisestä, ja onkin olennaista lähteä asukkaiden tarpeista. Osapuolten sitoutuminen projektiin ja yhteisten pelisääntöjen noudattamiseen on tärkeää. Samoin osallistumisen ja vaikuttamisen tulee perustua jatkuvaan, avoimeen vuorovaikutukseen eri osapuolten välillä. Onnistumisen edellytyksenä on myös, että osallistuminen on todellista; ratkaisuja etsitään esille nousseisiin ongelmiin ja suunnittelu johtaa asukkaiden elinolojen kehittämiseen. Asukkaiden turhautumisen vaara on suuri, jos jonkinlaisia näkyviä tuloksia ei saada aikaan melko piakkoin.

Tutkimuksen taustaoletus osallistamisen tärkeydestä liittyy myös Porterin ja Kramerin [39] jaetun arvon teoriaan, joka ehdottaa, että yritysten ja yhteiskunnan pitäisi tehdä yhteistyötä ja näin saavuttaa sekä taloudellista arvoa että sosiaalisia hyötyjä kansalaisille. Tämä ajatus menee perinteistä yritysten yhteiskuntavastuuajattelua pidemmälle ja kieltää perinteisen jaon yritysten vastuun, vallankäyttäjien sekä kansalaisyhteiskunnan välillä. Ajatuksena on, että yhteiskunnan kannalta ei ole väliä, minkälainen organisaatio kehittää arvoa. Tärkeintä on, että hyödyt saavutetaan niiden organisaatioiden toimesta, jotka pystyvät aikaansaamaan parhaan tuloksen pienimmillä kustannuksilla.

Kuva 1 esittää, kuinka lähialueen asukkaat, yritykset, kaupunki sekä kolmas sektori toimivat vuorovaikutuksessa tuottaen eri toimijoille toivottuja tuloksia ja parantaen samalla alueen viihtyisyyttä.

Kuva 1. Lähialueiden toimijoiden keskinäiset riippuvuussuhteet.

2.6 Osallistuminen palvelukehityksessä

Teoreettista taustaa asukkaiden osallistamisesta palveluiden kehittämiseen löytyy palvelututkimuksen puolelta. Ostrom et al. [40] esittävät, että palveluinnovaatio luo arvoa asiakkaille, työntekijöille, yrityksille, partnereille ja yhdyskunnille parantuneen palvelutarjoaman, parantuneiden palveluprosessien ja palveluliiketoimintamallien kautta. Arvon "yhteiskehittäminen" (engl. *co-creation*) on ollut monen palvelualan tutkijan mielenkiinnonkohteena [41]. Vargo ja Lusch [42] korostavat teoriassaan "palvelulähtöinen logiikka" (engl. *service-dominant logic, SDL*) yhteiskehittämisen arvoa painottaen, että asiakas on aina arvon yhteiskehittäjä, ja korostaan arvoketjun (ja palveluekosysteemin) tärkeyttä. Kokemus ja siten myös saatu arvo kehitetään aina palveluprosessissa.

Asiakasymmärrys auttaa tunnistamaan uusia mahdollisuuksia tuottaa arvoa asiakkaalle, yhdessä asiakkaan kanssa. Palveluiden ja ratkaisujen kehittämisessä asiakas otetaan mukaan kehitystyöhön, osallistetaan. Palvelukehitys on avoin ja joustava prosessi, jossa hyödynnetään erilaista osaamista. Avoin innovaatio sekä joukkoistaminen (engl. *crowdsourcing*) ovat myös osa palvelukehitysprosessia [43]. Kuusisto [44] esittää, että asiakas- ja käyttäjälähtöisen innovaatiotoiminnan kenttää voidaan jäsentää kolmen peruslähestymistavan kautta:

2. Taustaa suomalaisista lähiöistä ja niihin liittyvistä haasteista

1. Syvennetään ymmärrystä käyttäjien tarpeista (monipuolisesti eri tutkimusmenetelmiä hyödyntäen, mm. etnografinen analyysi)
2. Käyttäjät toimijoina ja resursseina. Otetaan käyttäjät mukaan aktiiviksi toimijoiksi yrityksen innovaatioprojekteihin.
3. Hyödynnetään käyttäjien itse tuottamia innovaatioita. Käyttäjät kehittävät usein merkittäviä innovaatioita omiin tarpeisiinsa.

Käyttäjännovaatioiden hyödyntämiseen pyrkivä yritys voi ylläpitää kiinteää vuorovaikutusta käyttäjäyhteisöjen kautta ja näin saada tietoa käyttäjien tuottamista parannuksista ja innovaatioista. Yritys voi myös tarjota käyttäjille erilaisia innovaatioalustoja, joiden avulla käyttäjät voivat kehittää omia sovelluksia. Jotkin yritykset myös pyrkivät tunnistamaan ”kärkikäyttäjiä” ja hyödyntämään heidän asiantuntemustaan. Kuusiston esittämät käyttäjälähtöisen innovaatiotoiminnan muodot esitetään kuvassa 2.

Kuva 2. Käyttäjälähtöiset innovaatiotoiminnan muodot. (Lähde: Kuusisto 2008–2010 [44].)

3. Tutkimusmenetelmät ja aineiston hankinta

Tässä luvussa kerrotaan tutkimusmenetelmistä, joiden avulla Hakunilan alueesta, imagosta, identiteetistä, palveluista sekä asukkaiden ja toimijoiden ajatuksista kerättiin tietoa. Näitä tietoja hyödynnettiin alueen tunnusmerkkien ja vetovoimatekijöiden tunnistamisessa (luku 5) ja edelleen toimenpide-ehdotusten laatimisessa (luku 6.1).

- Haastattelut

Tärkeä keino tiedon kartuttamiselle olivat haastattelut, joita tutkijat pitivät huhtikuun ja lokakuun 2012 välisenä aikana Hakunilassa toimiville ja Hakunilaa esimerkiksi työtehtäviensä ansiosta hyvin tunteville henkilöille. Haastateltavina olivat muun muassa hakunilalaisten yhdistysten puheenjohtajat, hakunilalaiset kaupunginvaltuutetut, koulun rehtori, päiväkotijohtaja sekä nuorisotyön asiantuntija. Haastattelut olivat semistrukturoituja; haastattelihoilla oli kysymysrunko, joka tarjosi haastattelulle raamit, mutta kysymysrungosta poikettiin ja keskustelu saattoi siirtyä muihin Hakunilaan liittyviin asioihin, haastateltavasta riippuen.

- Kysely

Hakunilalaisten mielipiteitä ja ajatuksia asuinalueestaan tiedusteltiin kyselyllä, johon kerättiin vastauksia syksyn 2012 ja kevään 2013 aikana internetissä sekä paperilomakkeilla. Tavoitteena oli tavoittaa hakunilalaisia asukkaita mahdollisimman kattavasti ja parantaa ymmärrystä muun muassa siitä, mitä hakunilalaiset itse ajattelevat alueesta, mitkä ovat alueen tärkeimpiä palveluja ja mitä alueelle toivottaisiin lisää/vähemmän. Tietoa kyselystä levitettiin erilaisia tiedotuskanavia pitkin; muun muassa sähköpostitse yhdistysten jäsenille ja talotoimikunnille, koulujen internetsivuilla, seurakunnan lehdessä, VVO:n Facebook-sivuilla sekä paikan päällä Hakunilan ostarilla.

- Ohjausryhmän kokoukset

Hakunilasta keskusteltiin useassa tapaustutkimuksen ohjausryhmän kokouksessa Vantaan kaupungin sekä VVO:n edustajien kanssa. Nämä palaverit tarjosivat tutkijoille arvokasta asiantuntijatietoa Hakunilasta, mikä auttoi tutkijoita muodostamaan selkeämmän kuvan ja syventämään tietämystään alueesta.

- Havainnointi

Tutkijat vierailivat alueella lukuisia kertoja vuoden 2012 aikana ja pyrkivät havainnoimaan aluetta objektiivisesti, huomioiden mahdollisimman kattavasti Hakunilan vetovoimaisuuteen, viihtyisyyteen, imagoon ja identiteettiin vaikuttavat seikat. Tietoa Hakunilasta hankittiin myös vapaamuotoisella jutustelulla hakunilalaisten asukkaiden ja toimijoiden kanssa muun muassa Hakunilan ostarilla.

- Ympäristön kohtaamispaikkojen kartoitus

Hakunilan ostoskeskuksen ja keskeisen jalankulkureitistön osalta kartoitettiin julkisen ulkoympäristön kohtaamispaikat. Nämä sekä potentiaaliset kohtaamispaikat listattiin ylös ja niille laadittiin suosituksia toiminnallisuuden ja viihtyisyyden näkökulmista.

- Työpajat

Tutkijat järjestivät kaksi työpajaa, joiden avulla selvitettiin, mitä hakunilalaiset itse haluaisivat muuttaa tai parantaa asuinalueellaan sekä minkälainen potentiaali asukkailla itsellään olisi siirtyä ideatasolta toteuttamisen tasolle. Ensimmäinen työpaja järjestettiin yhteistyössä HakuVerkko-projektin kanssa, Hakunila-päivän yhteydessä lauantaina 8.9.2012 Hakunilan nuorisotalolla. Tilaisuus oli avoin kaikille. Toinen työpaja oli tarkoitettu hakunilalaisille asukkaille ja erilaisille toimijoille, Vantaan kaupungin edustajille sekä projektin ohjausryhmän jäsenille, ja tavoitteena oli saattaa nämä eri tahot yhteen ja mahdollistaa uusien yhteistyömuotojen kehittyminen.

4. Tutkimustulokset

Tässä luvussa esitetään yhteenveto haastattelututkimuksen ja kyselytutkimuksen vastauksista sekä esitellään kahden Hakunilassa järjestetyn työpajan tuloksia. Tutkimustulokset on otettu huomioon luvun 5 analyysissä.

4.1 Internetkyselyn ja haastattelujen tulokset

4.1.1 Millainen Hakunila on kaupunginosana?

Kun hakunilalaisia pyydettiin valitsemaan kolme parhaiten kaupunginosaansa kuvaavaa adjektiivia, nousi "luonnonläheinen" ylivoimaisesti tärkeimmäksi valinnaksi. Muita suosittuja valintoja olivat "yhteisöllinen", "rappeutuva", "viihtyisä" ja "elinvoimainen". Omin sanoin kuvatessaan vastaajat sanoivat Hakunilan olevan muun muassa "mainettaan parempi", "arkinen" ja "perinteinen" lähiö. Toki myös negatiivisempia vastauksia mahtui joukkoon, tästä esimerkkinä erään vastaajan kommentti:

"Ankeahko paikka. Kyllä täällä asuu, mutta en tänne jää pitkäksi aikaa asumaan."

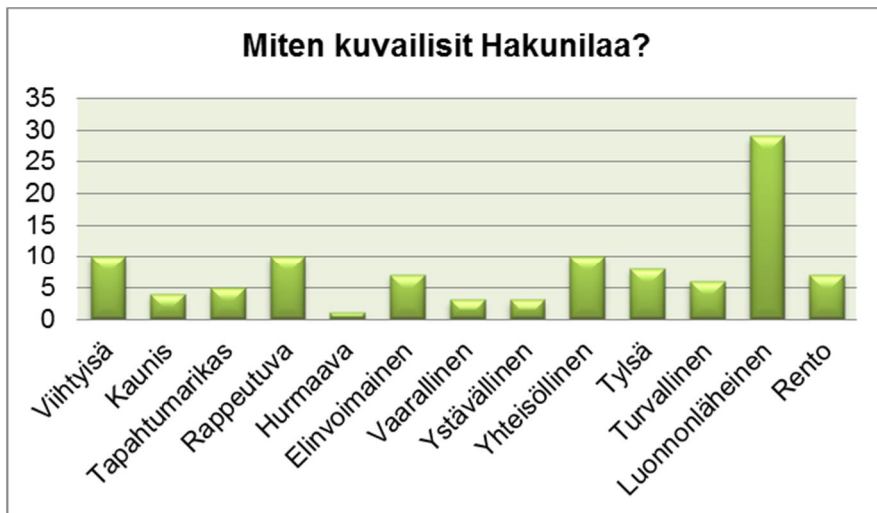
Vastausten perusteella vaikuttaa siis siltä, että hakunilalaiset arvostavat kaupunginosaansa paljon ja viihtyvät siellä hyvin, mutta samalla kannetaan huolta Hakunilan tulevaisuudesta ja tiedostetaan, että mikäli toimenpiteisiin ei ryhdytä, saattaa kaupunginosa luisua alamäkeen. Vastauksissa korostettiin myös suuria alueellisia eroja Hakunilan sisällä; ei siis ole vain "yhtä Hakunilaa".

Kyselytutkimuksen ja haastattelujen perusteella hakunilalaiset pitävät kaupunginosaansa lähes yksimielisesti mainettaan parempana. Hakunila on varsin kaunis ja luonnonläheinen kaupunginosa, jossa upea, runsas luonnonympäristö, historiallinen kartanon alue sekä monipuoliset urheilumaastot tarjoavat miellyttävän ja virikkeellisen ympäristön. Hakunilassa myös viihdytään erinomaisesti: kerran Hakunilaan muuttanut ei helposti halua muuttaa pois, ja myös Hakunilassa kasvaneet haluavat usein myöhemmin muuttaa Hakunilaan takaisin. Useat Hakunilassa

pitkään asuneet eivät ymmärrä, mitä tarkoitetaan turvattomuusväitteillä, sillä he eivät ole koskaan törmänneet turvallisuuden liittyviin ongelmiin.

Toki Hakunilassa on esiintynyt esimerkiksi jengitappeluita, ampumistapauksia sekä kahakoita erilaisten etnisten ryhmien välillä, mutta useat hakunilaiset eivät katso näiden tapahtumien liittyvän varsinaisesti alueeseen. 1990-luvun levottomuudet ovat siis ilmeisesti jättäneet jälkeensä maineen, josta tuntuu olevan hyvin vaikea päästä eroon.

Myös alueen koulut ovat tavallisia suomalaisia kouluja, eikä niissä esiinny sen enempää levottomuutta tai huonovointisuutta kuin muissakaan pääkaupunkiseudun kouluissa. Rähinöiviä ja rauhattomuutta aiheuttavia nuorisoryhmiä toki on, mutta hakunilalaisten mielestä ei sen enempää kuin muualla. Alue tarjoaa myös kattavasti lastenhoitopalveluja ja voi siten olla houkutteleva asuinalue lapsiperheille.

Kuva 3. Millaisena Hakunilan asukkaat näkevät kaupunginosansa?

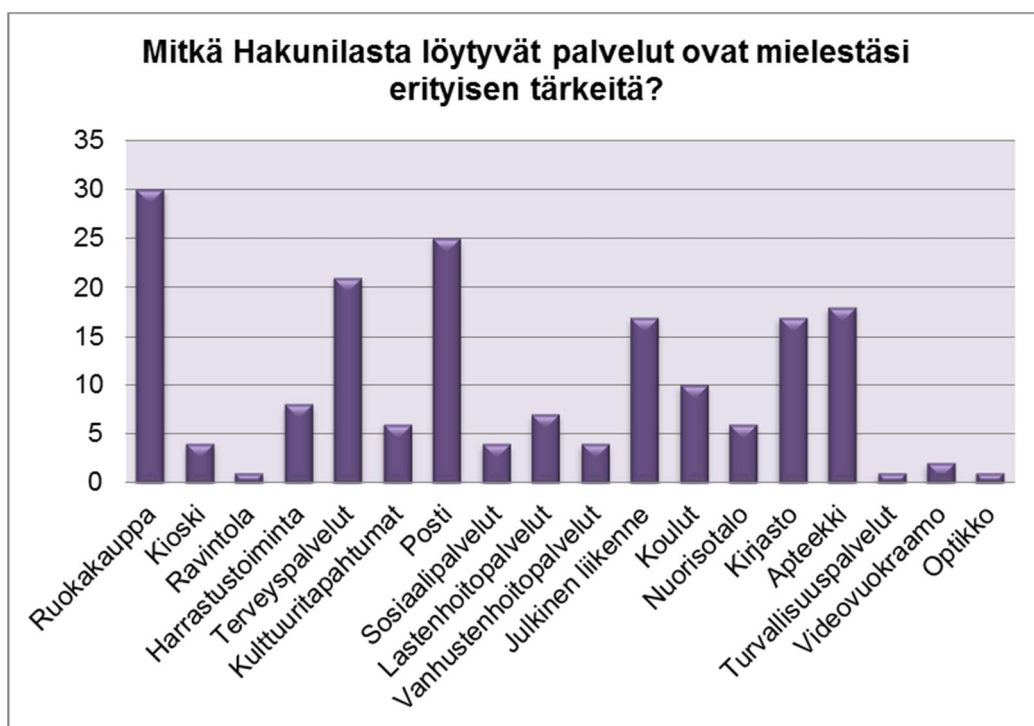
4.1.2 Tärkeät palvelut Hakunilassa

Hakunilan peruspalvelut ovat kunnossa. Alueen kaksi markettia mahdollistavat ruokaostokset, ja muutamat muut (erikois)liikkeet (Tiimari, kirpputori, Tarjoustalo, videovuokraamo) täydentävät tarjontaa. Suurempia ostoksia tai erikoisliikkeitä varten täytyy lähteä esimerkiksi Jumbon ostoskeskukseen tai Tikkurilaan asti, mutta toimivat julkiset liikenneyhteydet tarjoavat tähän hyvät mahdollisuudet. Hakunilasta löytyy erinomainen kirjasto, ja myös nuorisotalo mahdollistaa monenlaisen toiminnan, jolla voi olla hyvinkin merkittävä positiivinen vaikutus ihmisten viihtymiseen alueella sekä muun muassa syrjäytymisen ehkäisyyn. Paljon närkeä-

4. Tutkimustulokset

tystä on aiheuttanut postin lähteminen alueelta syksyllä 2012. Lähin pankki puolestaan löytyy Tikkurilasta.

Kun hakunilalaisia pyydettiin valitsemaan listasta Hakunilan viisi tärkeintä palvelua, osoittautuivat ruokakauppa, posti, terveyspalvelut, kirjasto, apteekki ja julkinen liikenne ylivoimaisesti tärkeimmiksi palveluiksi. Myös harrastus- ja kulttuuritoiminnan, lastenhoitopalvelujen sekä koulujen sijoittumista lähelle pidettiin melko tärkeinä. Nämä ovat hyvin samanlaisia tuloksia kuin mitä aiemmissa palvelukysyntää tarkastelevissa tutkimuksissa on esitetty (ks. 2.3. Palvelut lähiöissä).

Kuva 4. Tärkeät palvelut Hakunilassa.

4.1.3 Mitä Hakunilaan haluttaisiin enemmän/vähemmän?

Kyselyssä ja haastatteluissa kysyttiin, mitä hakunilalaiset toivoisivat kaupunginosaansa lisää. Kaupalliset palvelut, yhteisöllinen toiminta sekä kohtaamistilat nousivat esille tärkeinä asioina, joita alueelle kaivattaisiin. Myös rakennusten huono kunto ja epäviehättävä ulkomuoto herättävät tyytymättömyyttä, samoin kulttuuritarjonnan puute.

Asukkaat toivottaisivat alueelle mielellään tervetulleeksi esimerkiksi kahvilan, jossa voisi viettää aikaa, lukea lehtiä, tavata ihmisiä ja kaikin tavoin viihtyä. Sen

sijaan närkästystä herätti etenkin pizzerioiden sekä pubien suuri määrä. Niiden katsotaan aiheuttavan selkeitä meluhaittoja ja levottomuutta ostarin alueella sekä vähentävän huomattavasti alueen viihtyisyyttä. Kaupalliset palvelut, kuten vaateliike, kirjakauppa, suutari, pankki ja kotiapupalvelut, mainittiin palveluina, joita Hakunilaan tarvittaisiin.

Tärkeimpänä pullonkaulana uusille palveluille mainittiin ostarin omistus pohja, sillä osa tiloista on Cityconin, osa Vantaan kaupungin omistuksessa. Tämä rajoittaa tilojen muuntamista erilaisille palveluille sopiviksi ja kaventaa muuten aktiivisen kauppiaasyhdistyksen toimintamahdollisuuksia. Vastaajat olivat myös tietoisia ostoskeskuksesta, joka suunnitelmien mukaan ollaan rakentamassa vanhan bussivarikon tilalle, mutta tyytymättömyyttä herättivät tiedon huono kulku ja päätöksentekoprosessin hidas eteneminen.

Voimakas tilantarve nousi esille niin haastatteluissa kuin kyselytutkimuksessa. Hakunilalaiset kaipaisivat kaupunginosaan omaa monitoimi- tai konserttitaloa, jossa olisi kunnolliset tilat harrastamiselle, kulttuuritapahtumille ja erilaisille juhlille. Tällä hetkellä tapahtumien järjestäminen onnistuu lähinnä nuorisotalon tai Skomarssin torpan tiloissa. Nuorisotalo on keskeisellä sijainnilla ostarilla ja tarjoaa puitteet monenlaiselle esim. harrastustoiminnalle. Kysyntää kuitenkin olisi paljon enemmänkin, eivätkä nuorisotalon resurssit riitä tyydyttämään kaikkea tilantarvetta. Skomarssin torpan koko puolestaan rajoittaa suurten tapahtumien järjestämistä, eikä tila myöskään saanut kiitosta siisteydestään. Länsimäen päiväkeskus on aiemmin toiminut asukastilana, joka on mahdollistanut monenlaisen toiminnan järjestämisen, mutta tila on ollut tyhjiään Vantaan kaupungin luovuttua siitä.

Kuva 5. Asioita, joita Hakunilaan toivottaisiin lisää.

Huonosta maineesta haluttaisiin ehdottomasti eroon, sillä se herättää paljon ihmetystä ja ärtymystä hakunilalaisten keskuudessa. Media nähtiin yhtenä merkittävänä syypanä huonon maineen ylläpitämiseen ja maineen katsottiin olevan perua vuosikymmenien takaisista kahnauksista. Parannuskeinoksi ehdotettiin positiivisempaa uutisointia, jossa tiedottaminen keskittyisi erinomaisiin tapahtumiin, joita Hakunilassa järjestetään. Vastaajilta kysyttiin myös ehdotuksia positiivisista uutisista, joilla kaupunginosan mainetta voitaisiin parantaa. Ehdotukset liittyivät muun muassa urheilutapahtumiin, uuteen ostoskeskukseen, yhteisöllisyyteen ja monikulttuurisuuteen, rakennushankkeisiin, uuteen jätevoimalaan, kirjaston uusimisprojektiin sekä luonnonläheisyyteen.

Vaikka hakunilalaiset pitävät kaupunginosaansa melko tavanomaisena lähionä, sosiaalisten ongelmien kasautuminen herättää kuitenkin huolta. Useat vastaajat ilmaisivat toiveen, että alueella olisi vähemmän sosiaalisia ongelmia, kuten segregatiota, köyhyyttä, yksinäisyyttä ja mielenterveysongelmia. Tähänkin ratkaisuksi vastaajat esittivät erilaisen yhteisöllisen toiminnan mahdollistamista ja kehittämistä. Muutamat vastaajat mainitsivat vapaaehtoistoiminnan keinoksi helpottaa alueen ongelmia ja ilmaisivat myös itse olevansa kiinnostuneita osallistumaan tällaiseen toimintaan.

Kuva 6. Asioita ja ongelmia, joista Hakunilassa haluttaisiin eroon.

4.1.4 Tulevaisuuden skenaariot

Vastaaja pyydettiin arvioimaan erilaisten tulevaisuuden skenaarioiden todennäköisyyttä. Hakunilalaiset tuntuivat suhtautuvan melko optimistisesti kaupunginosansa tulevaisuuteen. Suosituimmaksi osoittautui väite ”Hakunila tulee olemaan monipuolinen, monikulttuurinen ja elinvoimainen kaupunginosa, joka houkuttelee alueelle uusia asukkaita hyvillä palveluilla ja monipuolisella toiminnalla”. Toiseksi suosituin oli väite ”Hakunila tulee olemaan viihtyisä ja turvallinen kaupunginosa, joka vetää puoleensa etenkin lapsiperheitä”. Paljon painoarvoa laitettiin taas yhteisölliselle toiminnalle, ja monet vastaajat uskoivat, että hakunilalaiset pystyvät yhdessä myötävaikuttamaan alueen positiiviseen kehitykseen. Tästä esimerkkinä erään vastaajan lause:

”Uskon että asukkaat yhdistävät voimansa ja alueesta kehittyä entistäkin parempi.”

Riskit kuitenkin tiedostettiin, ja usea vastaaja huomautti, että nämä positiiviset skenaariot ovat todennäköisiä vain, mikäli alueeseen panostetaan ja investointeja tehdään. Tästä esimerkkinä seuraavat kommentit:

”Pysy sellaisena kun on, jos mitään ei tehdä.”

”Jos Hakunilan kehittämistä ei saada käyntiin, eikä kehitystä ala tapahtua, on tämän lähion nukahtaminen, ja muuttuminen ränsistyneeksi kaupungin osaksi, johon sosiaalihuolto työntää pahiten yhteiskunnasta vieraantuneita yksilöitä.”

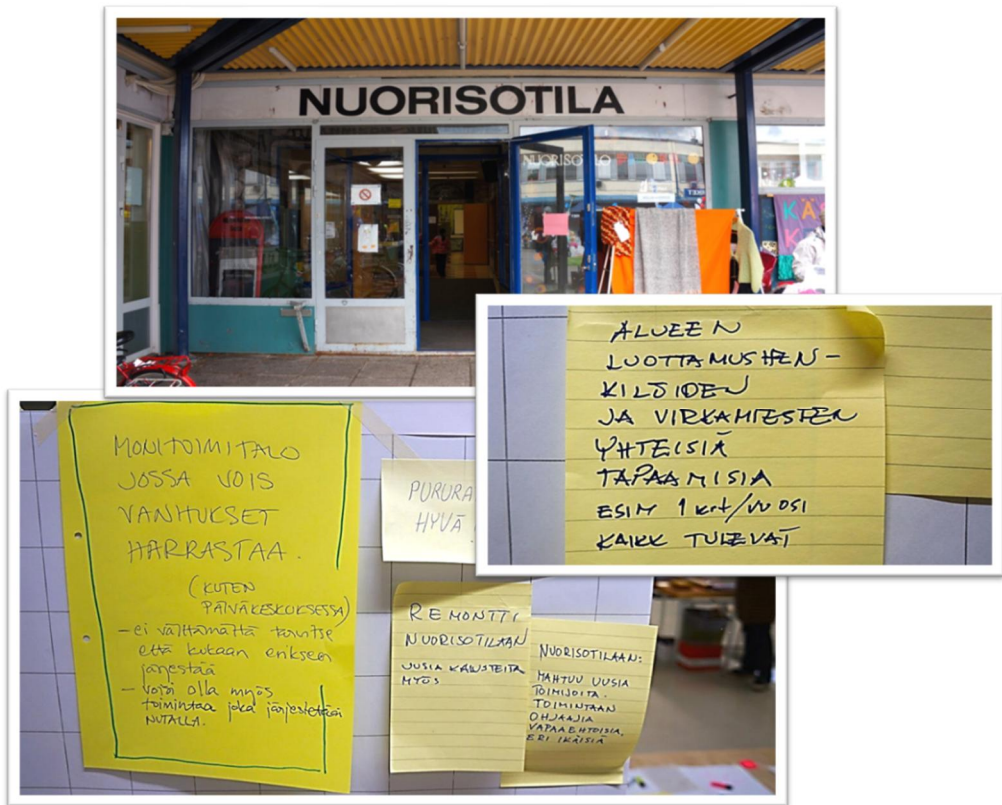
4.2 Työpajat

4.2.1 Ideariihi Nutalla Hakunila-päivän yhteydessä 8.9.2012

Jokavuotisen Hakunila-päivän yhteydessä järjestettiin yhteistyössä HakuVerkko-projektin kanssa työpaja Hakunilan nuorisotalolla nimellä *Tule ideoimaan Sinun Hakunila*. Tilaisuuden tarkoituksena oli kerätä asukkailta ajatuksia siitä, mitä Hakunilassa pitäisi tehdä. Tarkoituksena oli myös tarkastella asukkaiden kykyä ottaa askel eteenpäin, ideatasolta toteuttamisen tasolle. Tilaisuudessa käytettiin ”aivoriihi”-menetelmää (engl. brainstorming), jonka Alex Faickney Osborn teki tunnetuksi 1930-luvulla. Sen tarkoituksena on auttaa ryhmää löytämään paljon ideoita ratkaisuksi valittuun ongelmaan [45].

Asukkaille annettiin vapaat kädet ideoida hyvää asuinalueetta (piirtämällä, kirjoittamalla, askartelemalla jne.) ja tilannetta tarkkailtiin havainnoimalla. Hakunilalaiset ehdottivat arvokkaita ja innovatiivisia ideoita asuinalueen kehittämiseksi (ks. kuva 7), ja osallistujien puheet tukivat vahvasti haastatteluiden ja kyselytutkimuksen perusteella saatua käsitystä Hakunilasta. Samoja asioita toivottiin alueelle lisää (mm. yhteisöllistä toimintaa, kahviloita, tapahtumia, kokoontumistiloja) ja samoista asioista haluttiin eroon (kaljakuppilat, pizzeriat ja huono maine) kuin kyselytutkimuksessa ja haastatteluissa.

Aivoriihi osoitti, että hakunilalaisilla on voimakas tahtotila asioiden parantamiseen sekä innokkuutta yhdessä tekemiseen. Tämä onkin positiivista ottaen huomioon useat uusyhteisöllisyyttä korostavat tutkimukset, joissa asuinalueen hyvinvoinnin ja asukkaiden osallistumisen välillä nähdään positiivinen korrelaatio. Aivoriihen (samoin kuin seuraavassa luvussa kuvatun työpajan) tulokset kirjattiin ylös ja ne on otettu huomioon luvun 5 analyysissä sekä luvun 6 johtopäätöksissä.

Kuva 7. Aivoriiehen tuloksia Hakunilan kehittämiseksi.

4.2.2 Työpaja hakunilalaisille, Hakunilan toimijoille sekä kaupungin työntekijöille joulukuussa 2012

Toinen työpaja järjestettiin joulukuussa 2012 Hakunilan seurakuntasalin kokoushuoneessa, ja tämän työpajan tarkoituksena oli koota yhteen hakunilalaisia asukkaita, yrityksiä, järjestöjen edustajia sekä kaupungin ja ohjausryhmän henkilöitä ja kartoittaa mahdollisuuksia erilaisiin toimintamalleihin. Jälleen testattiin osallistujien kykyä kehittää uusia ideoita ja potentiaalia siirtyä ideoimisen tasolta myös toteutuksen suunnittelun tasolle. Osallistujia muun muassa pyydettiin ideoimaan Hakunilan olohuone, mikä synnytti paljon keskustelua tilojen tarpeesta sekä olemassa olevien tilojen hyödyntämispotentiaalista.

Tilaisuuteen osallistui kymmenkunta henkilöä. Osallistujina oli Hakunilan asukkaita sekä yrityspuolen, kaupungin ja projektin ohjausryhmän edustajia. Vaikka osallistujamäärä jäi toivottua pienemmäksi, saatiin työpajasta kuitenkin tuloksia, jotka vahvistavat aikaisempia näkemyksiä Hakunilan nykytilasta, mahdollisuuksis-

4. Tutkimustulokset

ta ja hakunilalaisten kyvystä ja tahdosta itse lähteä kehittämään asuinalueita haluamaansa suuntaan.

4.2.3 Kartoitus ulkotiloista kohtaamisen foorumeina

Sosiaalinen pääoma ja hyvinvointi kytkeytyvät vahvasti toisiinsa. Sosiaalinen pääoma muodostuu ihmisten välisestä luottamuksesta sekä verkostoista ja vuorovaikutussuhteista, joissa toimiminen puolestaan lisää ihmisten sosiaalista hyvinvointia [46]. Sosiaaliset verkostot rakentuvat ja niitä ylläpidetään ihmisten välisissä kohtaamisissa. Hyvä lähiympäristö tukee mahdollisuuksia luontevaan kohtaamiseen.

Hakunilassa tehty kartoitusta tunnistettiin ulkoympäristössä olemassa olevia kohtaamisfoorumeita sekä potentiaalisia kohtaamispaikkoja. Kartoituksesta rajattiin pois harrastustoiminnan tarjoamat foorumit ja kohtaamispaikat.

Kohtaamisfoorumit:

- Ostoskeskuksen tori
- Päiväkotien leikkipuistot
- Kartanon piha
- Urheilupuiston alue.

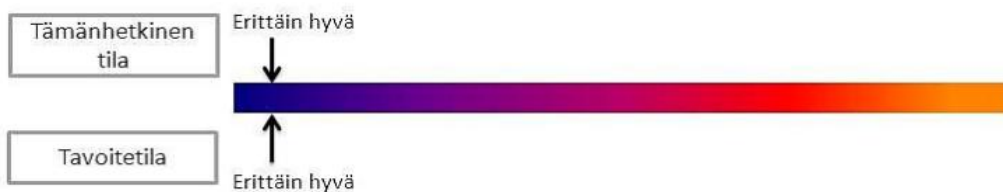
Potentiaaliset kohtaamispaikat:

- Elintarvikekappojen sisäänkäyntien edustat
- Nuorisotilan edusta
- Ostoskeskuksen sisääntuloalueet ja kulkutilat
- Kirjaston sisäänkäynnin edusta
- Päiväkodin aukio (rakennettu tapahtuma-areena)
- Torpan pihapiiri
- Jalankulkureitistö
- Kartanon puronvarsi ja puisto.

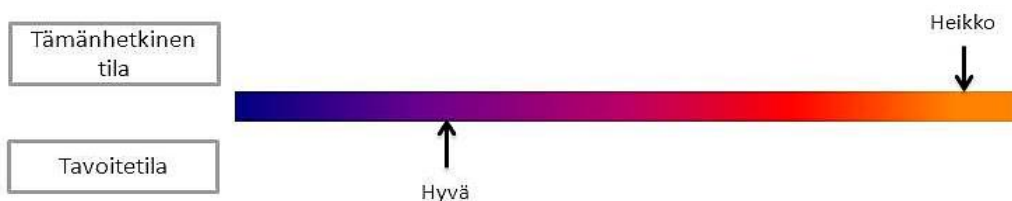
5. Analyysi

Kyselytutkimuksen, haastattelujen, työpajojen sekä muilla tutkimusmenetelmillä hankittujen tietojen perusteella tutkijatiimi esittää kahdeksan tunnusmerkkiä, jotka ovat alueelle erityisen tärkeitä. Nämä tunnusmerkit on lueteltu kuvassa 8, jossa on myös annettu arvio tämänhetkisestä tilasta sekä tavoitetilasta (asteikko: heikko, kohtalainen, hyvä, erittäin hyvä).

Luonto: Rakennetun ympäristön läheisyydessä kohtuullinen määrä luonnollista ympäristöä, joka on siistissä kunnossa ja jossa liikkumista helpottavat esim. luontopolut, ladut, valaistus.

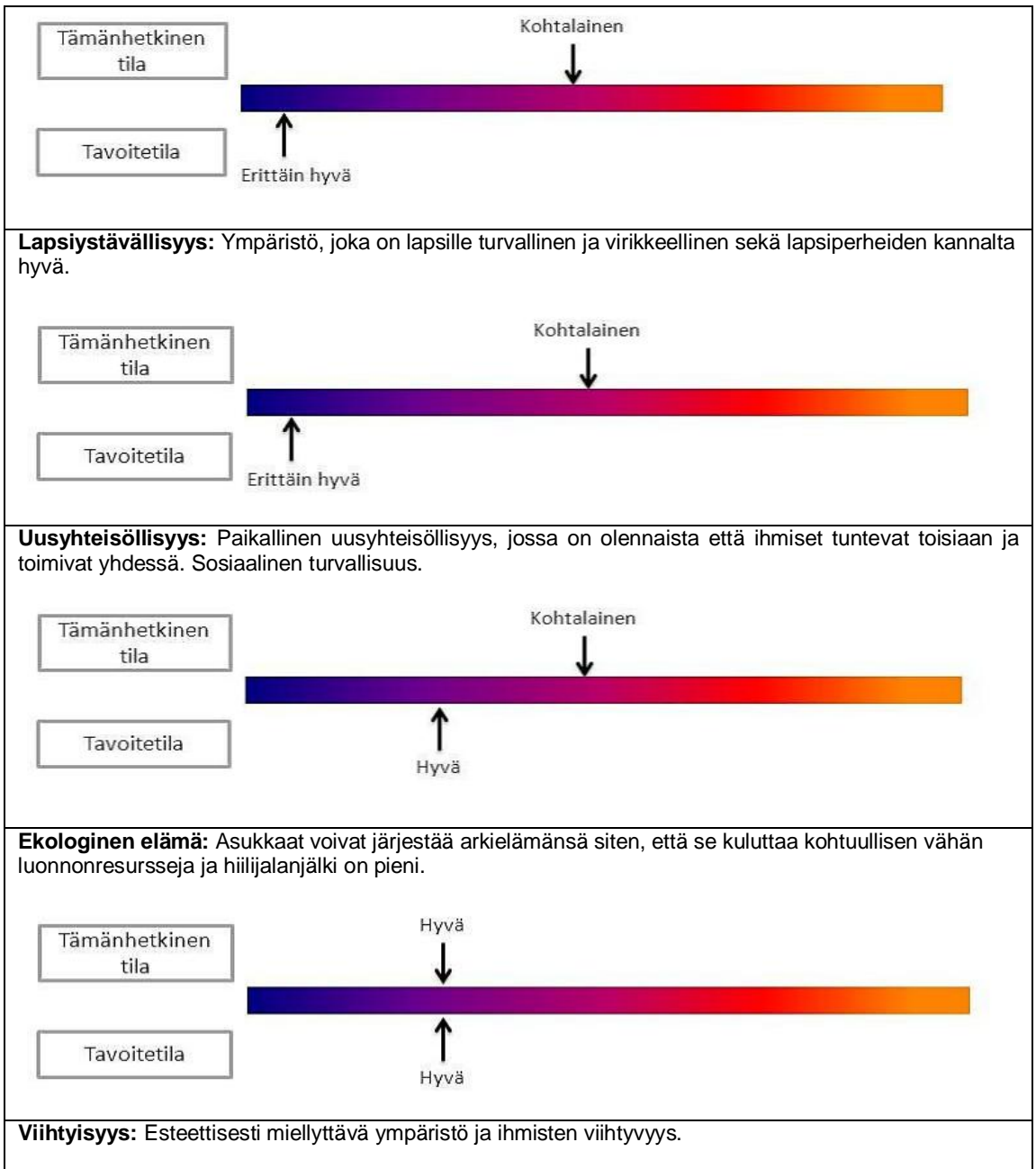

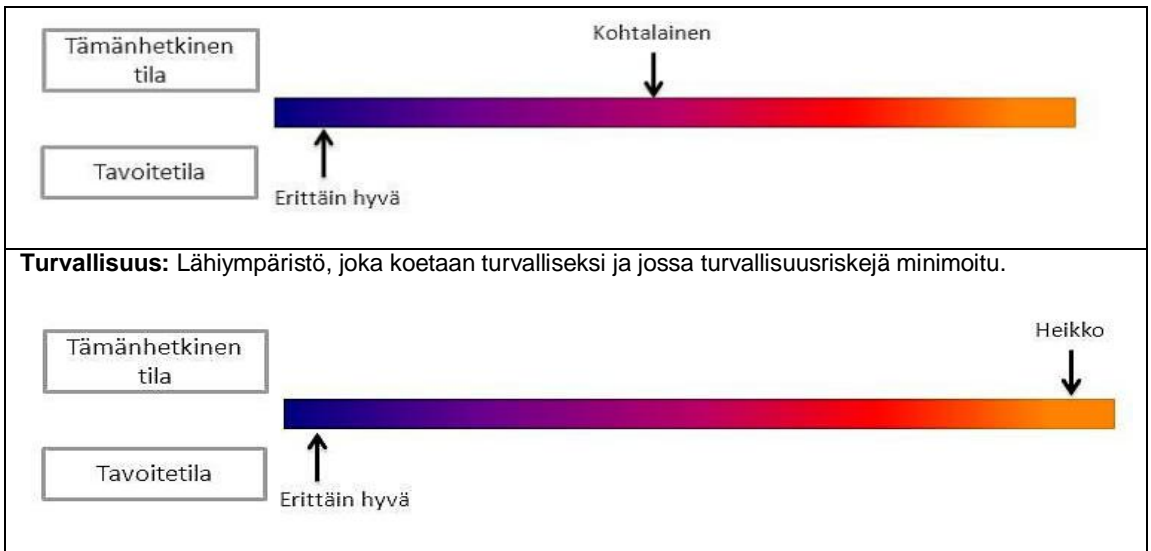
Syrjäytymisen ehkäiseminen: Toimenpiteet, jotka ehkäisevät taloudellisten resurssien puutteen, yhteiskunnasta eristymisen sekä sosiaali- ja kansalaisoikeuksien rajallisuuden.

MONikulttuurisuus rikkautena: Mahdollisuus eri kulttuuriastejoja edustaville sopeutua suomalaiseen kulttuuriin ja samalla noudattaa omaa kulttuuriperimäänsä ja tuoda kulttuuriaan esille.

5. Analyysi

Kuva 8. Hyvän alueen kahdeksan tunnusmerkkiä.

Tavoitetilan ja tämänhetkisen tilan vertailu osoittaa, että eniten parantamisen varaa olisi syrjäytymisen ehkäisemisessä (heikko -> hyvä) sekä turvallisuudessa (heikko -> erittäin hyvä). Erittäin tärkeää olisi panostaa myös monikulttuurisuuteen, lapsiystävällisyyteen, viihtyisyyteen sekä uusiyhteisöllisyyteen. Sen sijaan luonto ja ekologinen elämä ovat tunnusmerkkejä, jotka toteutuvat (tai joiden toteuttaminen mahdollistetaan) jo nyt melko hyvin, ja näiden seikkojen säilyttäminen nykyisessä tilassaan on ehdottoman tärkeää.

5.1 Palvelut ja niiden vaikutus tunnusmerkkeihin

Kuvassa 9 on listattu palveluja, joiden oletetaan kuuluvan normaaliin lähialueen palvelutarjontaan. Palveluiden vaikutusta Hakunilasta löydettyihin tunnusmerkkeihin on kuvattu tekstillä sekä pistemäärällä (1–5). Tutkijatiimi antoi pistemäärän jokaiselle palvelulle jokaisen tunnusmerkin tapauksessa, ja näiden pistemäärien keskiarvo on ilmoitettu oikealla olevassa "vaikutus"-sarakkeessa (maksimipistemäärä 40).

Palvelujen vaikutusta alueen asuntojen arvoon on myös tarkasteltu (tutkija Antti Knuutin johdolla) ja näitä tuloksia esitellään SUSECON-hankkeen yhteenvetoreportissa.

Palvelun- tarjoaja	Palvelu	Vaikutus
Kaupungin tuottamat palvelut	Terveyskeskus <ul style="list-style-type: none"> - Terveyspalvelut edullisina läheltä → auttaa syrjäytymisen ehkäisemisessä. 	2,3
	Kirjasto <ul style="list-style-type: none"> - Antaa puitteet erilaiselle toiminnalle, jos strategisesti näin valittu → auttaa uusyhteisöllisyyden kehittymistä - Ei tarvitse kulkea kauas; kirjat voi usein esim. tilata lähelle → auttaa ekologista elämää - Viihtyisä julkinen ja kaikille avoin tila. 	2,9
	Nuorisotalo <ul style="list-style-type: none"> - Pienentää nuorten syrjäytymisriskiä - Tarjoaa tilan erilaiselle toiminnalle → edesauttaa uusyhteisöllisyyden ja monikulttuurisuuden kehittymistä. 	3,6
	Julkinen liikenne <ul style="list-style-type: none"> - Mahdollisuus ekologiseen elämään - Parantaa asukkaiden viihtyvyyttä alueella, kun pääse nopeasti käsiksi myös kauempana sijaitseviin palveluihin. 	2,5
	Autotiet ja parkkipaikat <ul style="list-style-type: none"> - Jos parkkipaikkojen suunnitteluun satsattu, viihtyisyys saattaa olla korkea. - Tietyille kohderyhmälle (esim. vanhuksille) parkkipaikat tärkeitä turvallisuudentunteen kannalta → mahdollisuus päästä nopeasti autoon/taksiin ja hoitamaan asioita. 	3,0
	Puistot <ul style="list-style-type: none"> - Hyvä paikka järjestää tapahtumia → auttaa uusyhteisöllisyyden muodostumisessa. 	2,9
	Puistotäti <ul style="list-style-type: none"> - Lisää turvallisuudentunnetta - Tarjoamalla aktiviteetteja lisää alueen viihtyvyyttä - Tuo mahdollisesti erilaisia ihmisiä yhteen → parantaa edellytyksiä uusyhteisöllisyyden ja monikulttuurisuuden syntymiseen. 	3,3
	Leikkipaikat <ul style="list-style-type: none"> - Tarjoaa kohtaan tilan etenkin lapsille ja lapsiperheille → lisää uusyhteisöllisyyttä - Parantaa alueen viihtyvyyttä. 	3,3

	Aukiot (esim. tapahtuma-aukio) <ul style="list-style-type: none"> - Toimii erinomaisena tapaamispaikkana sekä tapahtumien järjestämispaikkana myös eri kulttuurien edustajille. 	3,5
	Virkistysreitit <ul style="list-style-type: none"> - Maahanmuuttajat voivat tutustua suomalaiseen luontoon ja ymmärtää suomalaisten luontosuhdetta →parantaa mahdollisuuksia monikulttuurisuuteen 	3,0
	Pyörätiet <ul style="list-style-type: none"> - Parantavat alueen viihtyisyyttä - Mahdollistavat ekologisen elämän. 	2,7
	Jalankulkureitit <ul style="list-style-type: none"> - Parantavat alueen viihtyisyyttä - Mahdollistavat ekologisen elämän. 	2,7
	KELA <ul style="list-style-type: none"> - Apua tarvitsevat saavat helpommin apua → pienentää syrjäytymisriskiä 	1,3
	Sosiaalitoimi <ul style="list-style-type: none"> - Apua tarvitsevat saavat helpommin/nopeammin apua -> pienentää syrjäytymisriskiä 	2,0
	Lähialueen tilatarjonta <ul style="list-style-type: none"> - Mahdollistaa tapahtumien järjestämisen ja erilaisten kohtaamisten syntymisen 	3,5
	Täydennysrakentaminen <ul style="list-style-type: none"> - Jos toteutettu hyvin, parantaa alueen viihtyisyyttä. 	1,8
	Ympäristö-/infrarakennuttaminen	2,3
	Asuintalojen tarjonta, ylläpito ja korjaus <ul style="list-style-type: none"> - Edullisia vuokra-asuntoja tarjolla → ehkäisee syrjäytymistä - Edullisia vuokra-asuntoja mm. maahanmuuttajille. Jos asunnot esim. suurille perheille sopivia, saattaa tukea monikulttuurisuutta. - Jos yhteisiä tiloja, tukee uusyhteisöllisyyttä. 	2,5
	Koulu <ul style="list-style-type: none"> - Parantaa turvallisuudentunnetta - Helpottaa lapsiperheiden arkea, jos koulu lähellä. 	2,7
	Päiväkoti <ul style="list-style-type: none"> - Parantaa turvallisuudentunnetta - Helpottaa lapsiperheiden arkea, jos päiväkotiki lähellä. 	2,6

	Harrastustoiminta (esim. kansalaisopistot): Laadukas harrastustoiminta, joka mm. huomioi monikulttuurisuuden, lapsiystävällisyyden hyvän palvelukonseptinsa kautta. <ul style="list-style-type: none"> - Tarjoaa monipuolista harrastustoimintaa edullisesti, mikä mahdollistaa ihmisten kohtaamisen mielekkään toiminnan parissa -> ehkäisee syrjäytymistä - Harrastukset tukevat uusyhteisöllisyyttä mahdollistamalla ihmisten tutustumisen toisiinsa. - Ihmiset liikkuvat paikasta toiseen, ja alue koetaan turvallisemmaksi. 	2,8
	Palvelutalo <ul style="list-style-type: none"> - Parantaa ikääntyneiden elämänlaatua. 	2,2
	Kotipalvelut <ul style="list-style-type: none"> - Helpottaa lapsiperheiden ja ikääntyneiden arkea. 	1,3
	Kulttuuripalvelut <ul style="list-style-type: none"> - Parantavat alueen elinvoimaisuutta - Kaupungin tarjoamat kulttuuripalvelut voivat olla hinnalta edulliset ja siten tavoittavat koko asukaskunnan. 	3,0

Kaupalliset palvelut	Päivittäistavarakauppa <ul style="list-style-type: none"> - Lisää alueen viihtyisyyttä ja parantaa arjen laatua. - Tarjoaa myös mahdollisen kohtaamispaikan satunnaisille kohtaamisille. - Lisää alueen viihtyisyyttä 	1,7
	Harrastustoiminta: <ul style="list-style-type: none"> - Pienentää riskiä syrjäytyä (tosin kaupalliset harrastukset usein kalliimpia). - Lisää alueen elinvoimaisuutta ja viihtyisyyttä. 	2,5
	Kulttuuripalvelut <ul style="list-style-type: none"> - Lisää alueen elinvoimaisuutta ja viihtyisyyttä. - Mahdollisuus monipuoliseen kulttuuritarjontaan. 	3,0
	Ravintolat <ul style="list-style-type: none"> - Lisää alueen elinvoimaisuutta. 	1,9
	"Kuppilat" <ul style="list-style-type: none"> - Vähentävät alueen viihtyisyyttä ja turvallisuudentunnetta. - Tarjoavat asiakaskunnalle kohtaamispaikan. 	1,3
	Tilapalvelut <ul style="list-style-type: none"> - Tarjoaa mahdollisuuden uusyhteisöllisyyden kehittymiselle. 	3,8

	Yksityiset palvelutalot	1,8
	– Parantaa vanhusten arjen laatua ja viihtyisyyttä	
	Kotisiivouspalvelut	2,0
	– Parantaa arjen laatua.	
	Mediapalvelut (esim. paikallinen lehti)	1,3
	– Tarjoaa kanavan muun muassa tapahtumista ilmoittamiseen ja siten lisää mahdollisuutta tapahtumien järjestämiselle ja erilaisille aktiviteeteille.	
	Apteekki	1,3
	– Lisää alueen asukkaiden turvallisuudentunnetta. Tarjoaa myös tilan sa-tunnaisille kohtaamisille.	
	Remonttipalvelut	2,5
	– Mahdollistaa alueen viihtyisyyden parantamisen.	
	Turvallisuuspalvelut	2,3
	– Lisää turvallisuudentunnetta alueella.	
	Korjausrakentamispalvelut	3,0
– Mahdollistaa alueen viihtyisyyden parantamisen.		
Lastenhoito	2,0	
– Parantaa turvallisuudentunnetta		
– Helpottaa lapsiperheiden arkea, jos lastenhoito lähellä		
Koulutuspalvelut	2,0	
– Lisää alueen elinvoimaisuutta, vetovoimaisuutta ja viihtyisyyttä.		
Kioski	1,8	
– Paikka jossa ihmiset kohtaavat.		
Kauneudenhoitopalvelut	1,0	
– Lisää alueen elinvoimaisuutta, vetovoimaisuutta ja viihtyisyyttä.		
Posti	1,6	
– Paikka jossa ihmiset kohtaavat.		
– Lapsiperheille helpompi, jos ei tarvitse lähteä kauemmaksi.		
– Ei tarvitse lähteä esim. autolla/bussilla kauemmaksi palvelun perään → mahdollistaa ekologisen elämän.		
– Parantaa ihmisten viihtyvyyttä alueella.		
– Lisää liikettä ja elämää alueella: turvallisuudentunne lisääntyy.		

5. Analyysi

	Pankki <ul style="list-style-type: none"> - Paikka jossa ihmiset kohtaavat. - Lapsiperheille helpompi, jos ei tarvitse lähteä kauemmaksi. - Ei tarvitse lähteä esim. autolla/bussilla kauemmaksi palvelun perään → mahdollistaa ekologisen elämän. - Parantaa ihmisten viihtyvyyttä alueella. - Lisää liikettä ja elämää alueella: turvallisuudentunne lisääntyy. 	1,6
	Yksityiset terveystalvelut <ul style="list-style-type: none"> - Tarjoaa erityispalveluja → vahvistaa monikulttuurisuuden kehittymistä - Apu löytyy läheltä → parantaa turvallisuutta. 	2,2

Muut	Harrastustoiminta <ul style="list-style-type: none"> - Ihmiset toimivat yhdessä jo harrastuksen tuottamiseksi → vahvistaa uusyhteisöllisyyttä. - Voi tarjota edullista harrastustoimintaa → pienentää syrjäytymisriskiä. 	2,9
	Kulttuuripalvelut <ul style="list-style-type: none"> - Lisää alueen elinvoimaisuutta, vetovoimaisuutta ja viihtyvyyttä. - Mahdollisuus monipuoliseen kulttuuritarjontaan → voi parantaa esim. mahdollisuuksia monikulttuurisuudelle. 	3,4
	Tilapalvelut (esim. seurakunnan tarjoamat tilat) <ul style="list-style-type: none"> - Tarjoaa mahdollisuuden uusyhteisöllisyyden kehittymiselle. 	3,5
	Vanhuspalvelut <ul style="list-style-type: none"> - Parantaa ikääntyneiden elämänlaatua. 	2,2
	Mediapalvelut <ul style="list-style-type: none"> - Tarjoaa kanavan muun muassa tapahtumista ilmoittamiseen ja siten lisää mahdollisuutta tapahtumien järjestämiselle ja erilaisille aktiviteeteille. 	2,7
	Tapahtumat <ul style="list-style-type: none"> - Ihmiset toimivat yhdessä tapahtumien tuottamiseksi ja kohtaavat tapahtumissa → vahvistaa uusyhteisöllisyyttä. 	3,6
	Lastenhoito <ul style="list-style-type: none"> - Helpottaa lapsiperheiden arkea, mikäli lastenhoitopalvelut lähellä. 	2,4

	<p>Koulutuspalvelut</p> <ul style="list-style-type: none"> – Kolmas sektori saattaa tarjota monipuolisia koulutuspalveluja erityisryhmille → mahdollistaa monikulttuurisuuden. – Voi tarjota edullisia koulutuspalveluja → pienentää syrjäytymisriskiä. 	2,6
--	--	-----

Kuva 9. Lähialueen normaali palvelutarjonta ja sen toteutuminen Hakunilassa.

Tutkijatiimin ryhmätyönä laadittu tunnusmerkkitaulukko (ks. taulukko 2) esittää, että Hakunilalle tärkeiksi osoittautuneiden vetovoimatekijöiden vahvistamiseksi olisi tärkeää panostaa palveluihin, kuten kirjastoon, nuorisotaloon, yhteisiin alueisiin (puistoihin, leikkipaikkoihin, aukioihin, virkistysreitteihin), tilatarjontaan, kouluun, päiväkotiin, harrastustoimintaan sekä kulttuuripalveluihin. Osan palveluiden, esim. harrastustoiminnan, kulttuuripalveluiden, tapahtumien sekä tilapalveluiden, tuottamiseen ja tarjoamiseen voivat osallistua niin kaupunki, yritykset kuin kolmas sektori. Kaupunki sekä kolmas sektori voivat useassa tapauksessa tarjota edullisempia palveluja (esim. edullinen harrastustoiminta), mistä on hyötyä etenkin huonommassa sosioekonomisessa asemassa oleville asukkaille, kun taas kaupallinen sektori voi hyödyttää aluetta tarjoamalla monipuolisempia ja erilaisia kohde-ryhmiä tavoittavia palveluja.

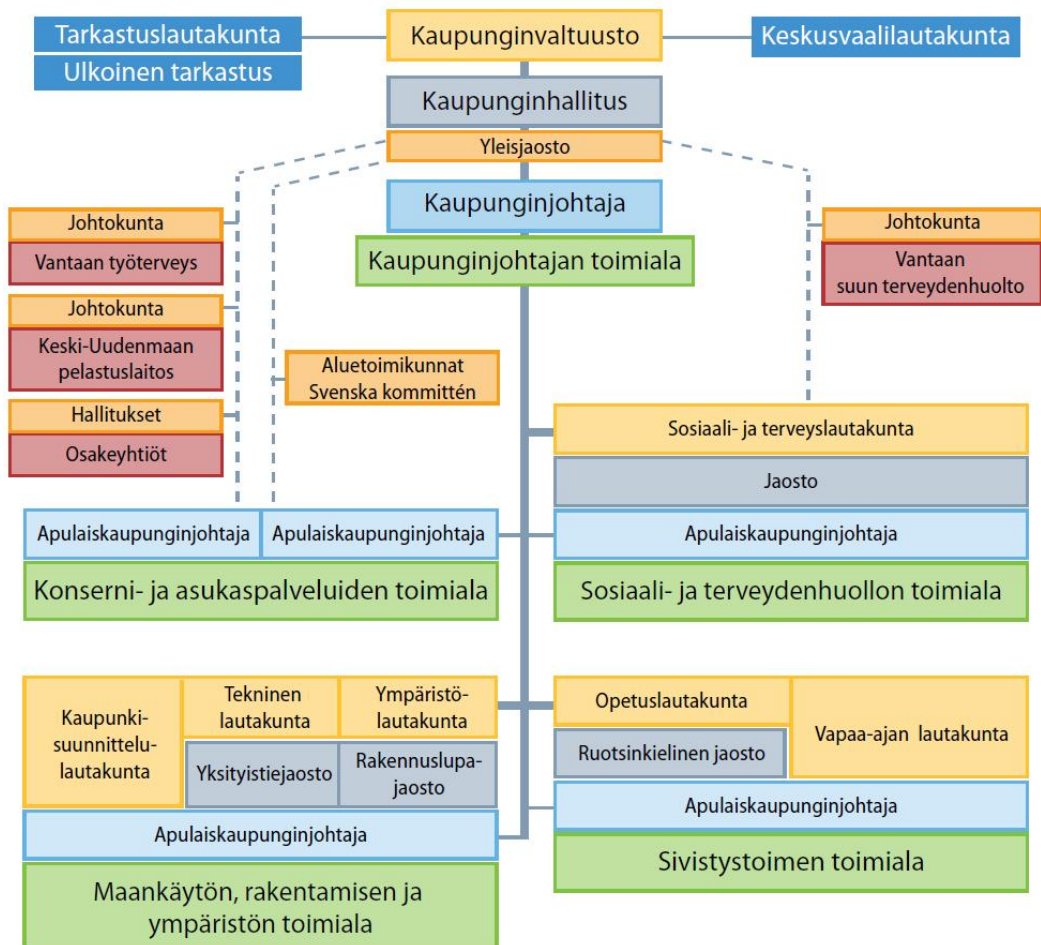
Taulukko 2. Tunnusmerkkitaulukko tärkeimmistä palveluista.

		Luonto	Syrjäytymisen ehkäiseminen	MONIkult- tuurisuus rikkautena	Lapsiystäväl- lisyyys	Uusyhteisöl- lisyyys	Ekologinen elämä	Viihtyisyys	Turvallisuus	
Kaupungin tuottamat palvelut	Kirjasto		4	3	3	3	3	3	1	
	Nuorisotalo		5	5	5	3	1	3	3	
	Yleisten alueiden hoito	Puistotäti		2	4	5	3		1	5
		Leikkipaikat		1	3	5	3		4	4
		Aukiot		3	3	3	4		5	3
		Virkistysreitit	4	2	4	3	2		4	2
		Tilahallinto	Lähialueen tilatarjonta		4	3	4	5		3
		Koulu		4	4	5	2	1	1	2
		Päiväkoti	1	2	3	5	3	1	2	2
		Harrastustoiminta	1	5	4	3	4	1	1	3
Kulttuuripalvelut	Avustukset/ tapahtumat		3	4	4	4	1	3	2	
Kaup- al-	Harrastustoiminta	1	3	4	3	4	1	1	3	
	Kulttuuripalvelut		3	4	4	4	1	3	2	
	Tilapalvelut		4	5	4	5			1	
Muut	Harrastustoiminta	1	5	4	3	5	1	1	3	
	Kulttuuripalvelut		4	5	4	5	1	3	2	
	Tilapalvelut		4	3	4	5		3	2	
	Tapahtumat		3	4	4	5	1	5	3	

5.2 Päätöksentekoprosessit

5.2.1 Nykyinen päätöksentekoprosessi

Kuntien ylin päätöksentekovalta kuuluu valtuustoille, joiden jäsenet valitaan joka neljäs vuosi järjestettävillä vaaleilla. Valtuusto päättää kaupungin tärkeimmistä taloudellisista asioista ja kaupungin hallinnon järjestämisestä. Kaupunginhallitus huolehtii kaupungin johtamisesta ja kehittämisestä valtuustojen asettamien tavoitteiden ja päätösten mukaisesti. Kaupungin luottamustoiminta hoidetaan valtuuston nimeämässä lautakunnissa. Yhteistyöelinten jäseninä ovat kuntien johtavat luottamushenkilöt [47]. Kuva 10 esittää Vantaan kaupungin luottamushenkilöorganisaation.

Kuva 10. Vantaan kaupungin luottamushenkilöorganisaatio (Lähde: <http://www.vantaa.fi/fi/paatoksenteko/luottamuselimet>).

Muita luottamuselimiä ovat lautakunnat, joita Vantaan luottamushenkilöorganisaatioon kuuluu kahdeksan (alla). Lautakuntien ja johtokuntien alaisuudessa on erilaisia virastoja ja laitoksia, joiden toimintaa ne ohjaavat.

- Tarkastuslautakunta (14 jäsentä)
- Keskusvaalilautakunta (5 jäsentä)
- Kaupunkisuunnittelulautakunta (17 jäsentä)
- Opetuslautakunta (17 jäsentä)
 - Ruotsinkielinen jaosto ja
 - Ammatillisen koulutuksen jaosto
- Sosiaali- ja terveyslautakunta (17 jäsentä)
 - Sosiaali- ja terveyslautakunnan jaosto
- Tekninen lautakunta (14 jäsentä)
- Vapaa-ajan lautakunta (17 jäsentä)
- Ympäristölautakunta (14 jäsentä)
 - Rakennuslupajaosto [48]

Aluetoimikunnat edistävät alueensa asukkaiden hyvinvointia ja alueensa kestävästä kehitystä. Tavoitteena ovat viihtyisä ja turvallinen elinympäristö sekä monipuoliset ja omaleimaiset yhdyskunnat. Kaupunginvaltuusto on nimennyt kaikille Vantaan suuralueille aluetoimikunnat, ja aluetoimikunnan toiminta-aika on neljä vuotta (sama kuin valtuuston toimikausi). Aluetoimikunta on koottu siten, että sen jäsenet asuvat suuralueella ja myös eri puolilla alueita [49]. Aluetoimikuntien johtosäännössä (kaupunginvaltuusto 15.12.2008) aluetoimikuntien tehtäväalue on määritelty seuraavasti:

"Aluetoimikunta edistää alueensa asukkaiden hyvinvointia ja alueensa kestävästä kehitystä tavoitteenaan viihtyisä ja turvallinen elinympäristö sekä monipuoliset ja omaleimaiset yhdyskunnat. Aluetoimikunta toimii vuorovaikutuksessa asukkaiden ja yhteisöjen kanssa sekä pyrkii edistämään asukkaiden osallistumismahdollisuuksia alueensa yhdyskuntarakenteen, väestön elinolojen ja palveluiden kehittämiseen. Aluetoimikunta tekee tavoitteidensa toteuttamiseksi yhteistyötä erilaisten toimijoiden ja hankkeiden kanssa." [50]

Vantaalla järjestetään vuosittain kaikille avoimia asukasfoorumeita. Näissä tilaisuuksissa asukkailla on mahdollisuus kysyä oman alueensa asioista suoraan kaupungin johdolta. Viimeksi avoin asukasfoorumi järjestettiin Hakunilassa syyskuun 2010 [51].

Vantaalla toimii myös puoluepoliittisesti sitoutumaton nuorisovaltuusto, nuva, joka ajaa nuorison asioita esimerkiksi tekemällä aloitteita, järjestämällä tapahtumia sekä antamalla lausuntoja ja kannanottoja. Edustajat ovat 13–19-vuotiaita, ja heidät valitaan vaaleilla kahden vuoden välein. Nuvalla on edustaja kaupunkisuunnittelulautakunnassa, ympäristölautakunnassa, sosiaali- ja terveyslautakunnassa, opetuslautakunnassa, vapaa-ajan ja asukaspalveluiden lautakunnassa, teknisessä lautakunnassa, kaupunginvaltuustossa ja kaikissa aluetoimikunnissa [52].

Lisäksi kaupunki voi asettaa muita toimikuntia sekä neuvottelukuntia. Toimikautena 2011–2012 Vantaalla toimi seuraavat toimikunnat ja neuvottelukunnat:

- Monikulttuurisuusasiain neuvottelukunta
- Vammaisneuvosto
- Vanhusneuvosto
- Veteraanasiaain neuvottelukunta
- Työllisyysasioiden neuvottelukunta
- Kaupunkikuvaneuvottelukunta
- Elinkeinoneuvottelukunta
- Östersundom-toimikunta
- Marja-Vantaa-toimikunta
- Historiatoimikunta [53]

5.3 Miten uutta tietoa/tunnusmerkkitaulukkoa voitaisiin hyödyntää?

Kuva 11 esittää Vantaan kaupungin arvoja, jotka on kuvattu kaupungin strategiasa [54], ja on ilmeistä, että arvot tukevat hyvin paljon Hakunilan tunnusmerkkien kehittymistä. Tunnusmerkit ”ekologinen elämä” ja ”uusyhteisöllisyys” löytyvät Vantaan kaupungin arvoista suoraan nimillä ”kestävä kehitys” ja ”yhteisöllisyys”. ”Innovatiivisuus” arvona tukee sellaisia palvelutarjonnan liiketoimintamalleja, joilla Hakunilan tulevaisuus elinvoimaisena ja tapahtumarikkaana kaupunginosana voidaan turvata.

Vantaan kaupungin arvot

Innovatiivisuus

Innovatiivisuus tarkoittaa kykyä tuottaa Vantaalle uusia hyödyllisiä muutoksia, toimia suunnannäyttäjänä ja rohkeutta etsiä uusia entistä parempia tapoja järjestää palveluja kuntalaisen hyväksi.

Kestävä kehitys

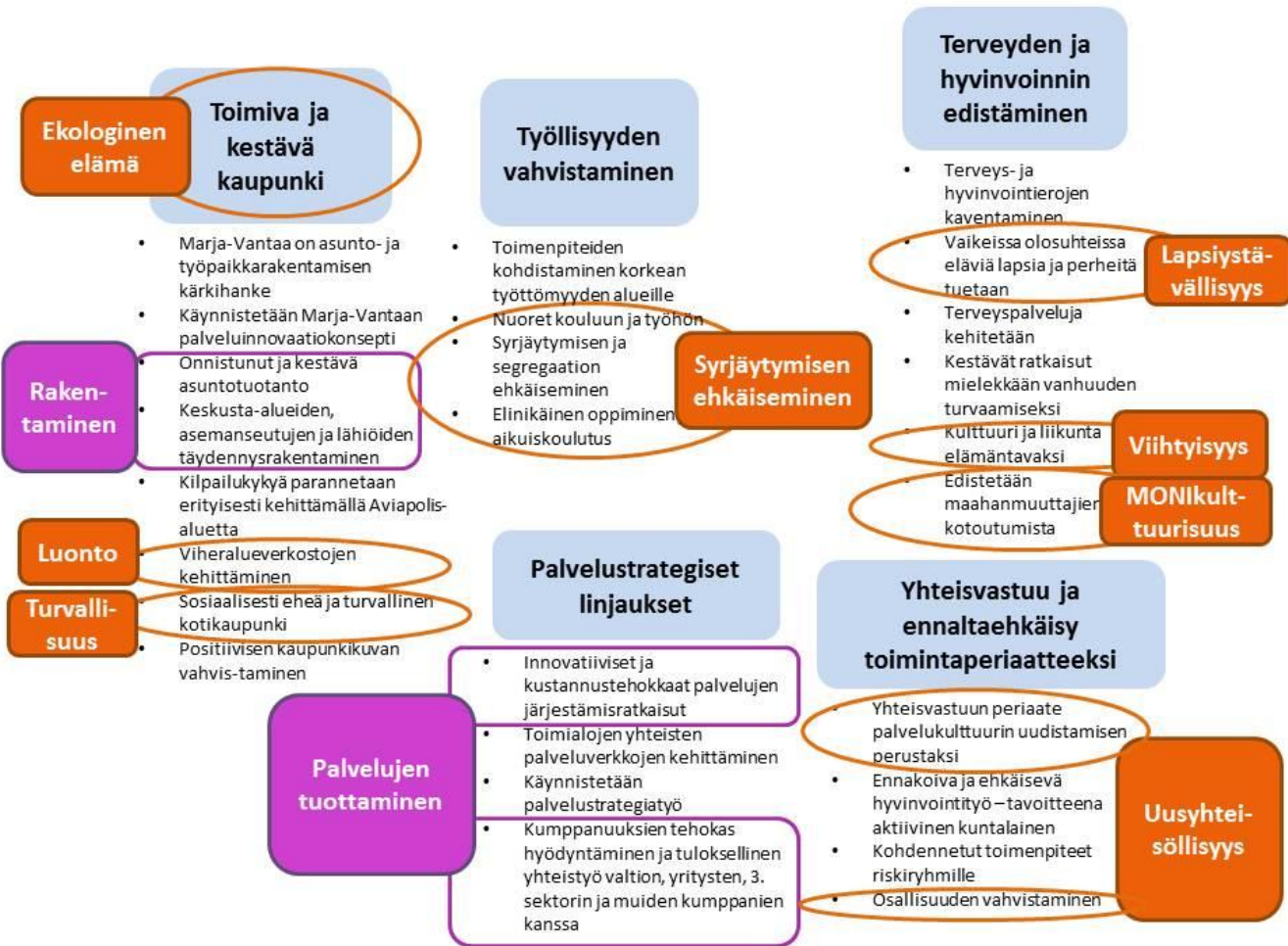
Kestävä kehitys tarkoittaa hyvien elinmahdollisuuksien turvaamista nykyisille ja tuleville sukupolville. Ratkaisuisa ja päätöksenteossa huomioidaan ekologiset näkökulmat ja oikeudenmukaisuus sekä pidetään talous tasapainossa.

Yhteisöllisyys

Yhteisöllisyys tarkoittaa kuntalaisen osallisuuden ja aktiivisuuden edistämistä, syrjäytymisen ehkäisyä sekä osallistumista yhteisten tavoitteiden saavuttamiseen.

Kuva 11. Vantaan kaupungin arvot kaupunkistrategiassa. (Lähde: Vantaan tasapainotettu strategia, 2011 [54].)

Kuva 12 esittää, millä tavalla Hakunilan tunnusmerkkitaulukkoa voitaisiin hyödyntää Hakunilan kehittämisessä siten, että kehityssuunnat olisivat yhtenevät Vantaan kaupunkistrategian tavoitteiden kanssa. Kuvaan on poimittu ne strategiset tavoitteet, joissa on yhteneviä osia Hakunilan tunnusmerkkien kanssa. Kaikki kahdeksan tunnusmerkkiä sekä myös tutkimuksen teemat ”rakentaminen” sekä ”palvelujen tuottaminen” on löydettävissä kaupunkistrategiasta. Tämä osoittaa, että Hakunilan kannalta suotuisat kehityssuunnat eivät ole ristiriidassa Vantaan kaupungin strategian kanssa; päinvastoin tavoitteet ovat hyvinkin yhtenevät.

Kuva 12. Hakunilan tunnusmerkkien ja tavoitteiden saavuttamisen keinojen yhteys Vantaan kaupunkistrategian tavoitteiden kanssa. (Lähde: Vantaan tasapainotettu strategia, 2011 [54].)

6. Johtopäätökset

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää lähipalveluiden merkitys alueen hyvinvoinnin, maineen, imagon ja identiteetin parantamisen kannalta sekä alueen arvokehitykselle. Edellisissä luvuissa kuvattujen tutkimusmenetelmien (haastattelut, kyselytutkimus, havainnointi, palveluiden ja ulkotilojen kartoitus sekä työpajat) avulla pyrittiin selvittämään alueen tunnusmerkkejä ja haluttuja vetovoimatekijöitä. Tulosten pohjalta, nojautuen myös aiempaan tutkimuskirjallisuuteen, vedämme tässä luvussa esitetyt johtopäätökset.

Käyttäjien osallistaminen palvelun kehittämiseen voi olla hyödyllistä, sillä jaetua arvoa luodaan tällöin usealle sidosryhmälle. Näin mahdollistetaan imagon, identiteetin, vaurauden ja hyvinvoinnin edistäminen. Tutkimustulokset vahvistavat, että voi olla hyvin tärkeää erilaisin keinoin tukea palveluja, jotka lisäävät sosiaalista toimintaa ja vuorovaikutusta ja jotka siten myös vähentävät yhteiskunnallisia riskejä. Osallistuminen työpajoihin, joissa kehitetään palveluja, voi parantaa lähi-alueen identiteettiä ja lisätä yhteisöllisydentunnetta.

Toinen tärkeä havainto on, että yhteistyö eri paikallisten toimijoiden välillä voi olla erittäin arvokasta ja saattaa luoda synergia ratkaisuja. Tutkimus tunnustaa, että yhteistyö eri kaupungin hallintoyksiköiden välillä on haastavaa eikä tehokas dialogi erilaisten paikallistoimijoiden sekä kaupungin toimijoiden välillä ollut tarpeeksi hyvää, vaikka erilaisia aluekehityshankkeita olikin meneillään.

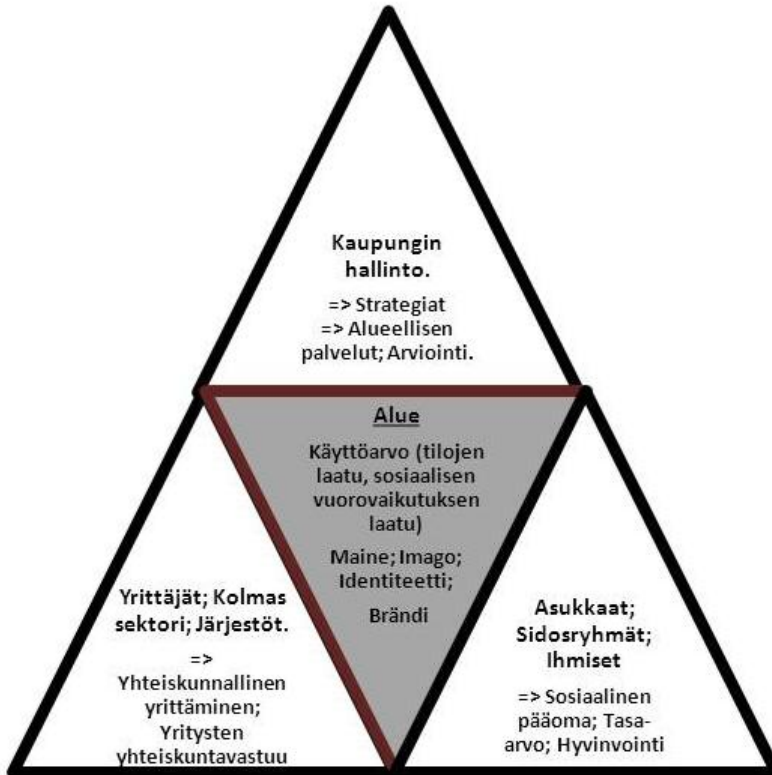
Näiden haasteiden päihittämiseksi Hakunilan kaupunginosalle kehitettiin kahdeksan tunnusmerkkiä. Esittelemme lähestymistavan, jossa kehitetään tunnusmerkkejä, joiden avulla voidaan ohjata ja tukea sellaista selkeää, tavoitesuuntautunutta yhteistyötä eri toimijoiden välillä, joka tukee lähialueen ja yhteisön intressejä. Esitämme, että paikalliset tunnusmerkit asettavat fokuksen sisältäpäin ulos (*inside-out*), mikä auttaa kaupungin hallintoyksiköitä sekä paikallistoimijoita tekemään yhteistyötä sekä luomaan yhdessä arvoa (engl. *value co-creation*). Tavoitteita sekä kaupunkitason strategiaa voidaan toteuttaa ulkoapäin (*outside-in*), mutta nekin ovat yhteydessä paikallisiin tunnusmerkkeihin.

Tapaustutkimuksen perusteella esitämme, että kolme avainelementtiä ovat välttämättömiä, jotta palveluiden yhteiskehittämistä voi yhteistyönä syntyä. Ensinnäkin on erittäin tärkeää, että *tarjolla on toimitiloja ja avoimia paikkoja*, joissa ihmiset ja yhdistykset voivat kohdata ja vaihtaa ideoita. Tämä liittyy toiseen elementtiin, *yhteistyö ja epämuodolliset tapaamiset*, jotka ovat olennaisia ajatusten viemisessä

seuraavalla, toteuttamisen tasolle. Yhteistyö voi tapahtua eri ihmisten välillä, mutta eri yhdistysten välinen yhteistyö saattaa olla jopa tärkeämpää, sillä yhdistykset ovat jo valmiiksi aktiivisia, mutta usein melko rajoittuneella alueella. Tämä johtaa kolmanteen tärkeään elementtiin, *avaintoimijaan*. Palveluiden yhteiskehittäminen ei kovin helposti onnistu ilman toimijaa, joka on innokas tuomaan yksilöitä ja ryhmiä yhteen, toteuttaa suunnitelmia ja ottaa riskejä ja jolla on oma kiinnostus alueen hyvinvointiin.

On myös tärkeää huomioida, että ennen palveluihin ja hyvinvointiin liittyvän yhteistyön aloittamista asukkaiden välillä on tärkeää analysoida lähialueen palveluiden tilanne. Palveluiden hallinnan vastuut jakautuvat useaan kaupungin eri palvelu- ja hallintayksikköön. Yksityiset palvelut puolestaan ovat itsenäisiä. Analyysin pitäisi tarjota kehys yhteistyölle yhdessä asukkaiden kanssa, sillä ilman tällaista analyysia on vaikea saada kunnollista kokonaiskuvaa palveluista.

Kuva 13 esittää eri toimijoiden rooleja, jotka vaikuttavat lähialueen hyvinvointiin ja käyttöarvoon. Uskomme, että lähialueen käyttöarvo muodostuu tilan laadusta sekä sosiaalisesta vuorovaikutuksesta. Lähialuetta kuvaavat sen maine, imago, identiteetti ja brändi. Kolme päätoimijaa voidaan tunnistaa: 1) kaupungin hallinnolliset yksiköt, 2) asukkaat, sidosryhmät ja yksilöt sekä 3) yrittäjät, kolmas sektori ja yhdistykset. Kaupunkihallinnon yksiköt toimivat strategioiden mukaan, mutta palveluihin keskittymistä ja arviointia aluetasolla tarvitaan. Erilaiset ryhmät ja aktiiviset avainhenkilöt lisäävät sosiaalista pääomaa ja tukevat paikallisten asukkaiden hyvinvointia. Asukkaat ylipäänsä arvioivat lähialuetta maineen ja brändin avulla. Korkea kiinnostus yhdyskuntaa kohtaan ja yritysten yhteiskuntavastuu, kolmannen sektorin toimija ja yhdistykset myötävaikuttavat lähialueen käyttöarvoon. Idea siitä, että kolme tärkeää toimijaryhmää vaikuttavat lähialueen hyvinvointiin, liittyy Porterin ja Kramerin jaetun arvon teoriaan [39]. Teorian mukaan yritysten ja yhteiskunnan pitäisi tehdä yhteistyötä, eikä pelkästään yrityksen taloudellisen arvon luomiseksi vaan myös sosiaalisten hyötyjen luomiseksi alueen asukkaille.

Kuva 13. Lähialueen hyvinvointiin liittyvät toimijat.

6.1 Konkreettisia ehdotuksia lähiympäristön elävöittämiseksi ja viihtyisyyden parantamiseksi palveluiden avulla

Palveluiden kehittäminen yhteistyönä: Yhteistyö kaupungin, asukkaiden, yritysten ja kolmannen sektorin välillä. Hakunilassa on merkittävä potentiaali vahvalle uusyhteisöllisyydelle. Aktiiviset yhdistykset sekä aktiiviset yksittäiset henkilöt ovat osoittaneet pystyvänsä viemään ideat myös toteuttamisen tasolle, koska toimijoilla on vahva kiinnostus aluetta ja sen yhteisöä kohtaan. Tätä potentiaalia olisi tärkeä hyödyntää palvelukehityksessä tarjoamalla asukkaille ja yhdistyksille osallistumismahdollisuuksia.

Kattojärjestö yhdistyksille: Hakunilassa on useita aktiivisia yhdistyksiä (esim. Hakunila-seura, Hakunilan kansainvälinen yhdistys, Hakunilan kauppiasyhdistys, Hakunilan työttömät ry., Hakunilan Seudun Eläkkeensaajat ry. sekä lukuisia harrastusseuroja), joilla on paljon toimintaa ja vahvaa yhteisöllisyyttä ryhmän sisällä. Yhteisöllisemmän kaupunginosan muodostumiseksi tarvitaan kuitenkin vahvempia verkostoja myös eri toimijoiden välillä. Tiiviimpi verkosto mahdollistaisi paremman yhteistyön, tapahtumien koordinoimisen ja esimerkiksi tilojen tehokkaamman käy-

tön. Verkoston muodostaminen on kuitenkin haasteellista, ja sen pitäisi tapahtua ensisijaisesti yhdistysten toimesta. Yhdistysten välisen tiiviimmän yhteistyön muodostumista kuitenkin helpottaisi, mikäli Hakunilaan perustettaisiin yhdistyksille kattojärjestö tai koordinoija, joka toisi eri järjestöt yhteen ja tarjoaisi yhteistyölle mahdollisesti myös fyysiset puitteet.

Tila: Niin tämän tutkimuksen tuloksissa kuin myös tutkimuskirjallisuudessa korostetaan tilojen merkitystä yhteisöllisyyden ja erilaisen toiminnan mahdollistajana. Etenkin monitoimitilan tarve korostuu Hakunilan tapauksessa ja tilojen puutetta ovat valitelleet niin yksittäiset toimijat kuin yhdistyksetkin. Olisi siis hyvin tärkeää tarjota eri toimijoille yhteinen tila, jossa yhdistykset voivat järjestää toimintaa. Tällainen tila toisi automaattisesti eri toimijoita yhteen ja mahdollistaisi osaltaan uusyhteisöllisyyden syntymistä sekä edelleen uudenlaisten aktiviteettien kehittämisen.

Ulkotilat kohtaamispaikkoina: Hakunilan runsas luonnonympäristö ja muun muassa kartanon kauniit maastot tarjoavat ihmisille kohtaamispaikkoja sekä suunniteltuja että satunnaisia kohtaamisia varten. Suomen ilmasto rajoittaa jossain määrin tapahtumien järjestämistä ulkotiloissa, mutta tätä mahdollisuutta ei kuitenkaan kannata kokonaan hylätä. Esimerkiksi puistot, aukiot ja ostari ovat julkista tilaa, joiden viihtyisyydestä huolehtiminen todennäköisesti lisää myös sosiaalista kanssakäymistä ja yhteisöllistä toimintaa. Erilaiset aktiviteetit puolestaan vaikuttavat positiivisesti turvallisuudentunteeseen.

Valaistus ja taide: Kuten useat tutkimukset osoittavat, kohtalaisen edullisillakin toimenpiteillä voi saada hyvin merkittäviä parannuksia aikaiseksi ja kohotettua asukkaiden tyytyväisyyttä huomattavasti. Valaistuksella on merkittävä vaikutus etenkin turvallisuudentunteen kehittämisessä. (Valaistuksesta lisää erillisessä Jaakko Ketomäen ja Tarja Mäkeläisen laatimassa valaistusraportissa)

Aluetoimikuntien ja asukkaiden välinen aktiivisempi yhteistyö: Tutkimuksessa ilmeni myös, että asukkaat ovat harmistuneita huonosta tiedonkulusta: esimerkiksi varikon tilalle rakennettavan ostoskeskuksen suhteen vallitsee odottava ja osittain toiveikas ilmapiiri, eikä päätöksiä tai toimenpiteitä haluta tehdä ennen kuin ostoskeskuksen tulevaisuus on selvillä. Toisaalta tähänkin liittyy kohtalaisen voimakasta skeptisyyttä, sillä asukkaat ovat myös kyllästyneet ikuiseen odotteluun, ja toiveikas ilmapiiri on jo osittain vaihtunut turhautumiseen päätöksentekoprosessia kohtaan. Aluetoimikunnilla on Vantaalla jo jonkin verran toimintaa, mutta silti kaupungin ja asukkaiden välimaastossa toimivan tahon tärkeää roolia muun muassa tiedon välittäjänä ei voi korostaa tarpeeksi. Aktiivinen tiedottaminen sekä asukkaiden mielipiteiden kuuntelu parantaa tyytyväisyyttä, sillä se antaa asukkaille tunteen, että heidän mielipiteillään on väliä, vaikka päätöksentekoprosessi ei itessään nopeutuisikaan.

Lähdeluettelo

- [1] Karjalainen, Pekka. Uudenlaisia otteita ja kertaustyyliä Lähiöuudistus 2000 -ohjelman arvioinnin loppuraportti. Ympäristöministeriö 2004.
- [2] Keppola, Erika. Lähiöissä tikittää tuplapommi. Taloussanomat, 9.8.2012.
- [3] Heinonen, Sirkka & Ruotsalainen, Juho. Ihmisten kaupunki 2030. Elävä esikaupunki -hankkeen 2. Tulevaisuusklippa "Opportunity". Tulevaisuuden tutkimuskeskus & Turun yliopisto. Turku 2012.
- [4] Vantaa alueittain 2010. Hakunilan suuralue. Vantaan kaupunki 2010.
- [5] Viikama, Katja. Yhteinen kaupunki, eriytyvät kaupunginosat? Kantaväestön ja maahanmuuttajataustaisten asukkaiden alueellinen eriytyminen ja muuttoliike pääkaupunkiseudulla. Helsingin kaupunki, Tietokeskus 2011.
- [6] Aluesarjat (2011): <http://www.aluesarjat.fi/> [viitattu: 2.5.2013].
- [7] Kokkonen, Juha; Seppänen, Marjaana & Haapola, Ilkka. Lähiöiden kehittäminen Suomessa. Kokemuksia asukkaiden osallistumisesta. Koulutus- ja kehittämiskeskus Palmenia, Helsingin yliopisto 2009.
- [8] Asemat ja ostarit – Alueen käyntikortit kuntoon. Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA 2012.
<http://www.ara.fi/default.asp?contentid=17388&lan=fi> [viitattu: 3.4.2013].
- [9] Virtanen, Hanna. Monietnistyvät lähiöt. Etnisen segregaaation syitä ja seurauksia Suomessa. Aluetieteen pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopisto 2005. <http://tutkielmat.uta.fi/pdf/gradu00574.pdf>.
- [10] Rask, Anne. Poliisi: Lähiöissä alkoi lähtölaskenta – asejengit tulevat. Iltasanomat, 22.2.2011. <http://www.iltasanomat.fi/kotimaa/art-1288370841905.html> [viitattu: 3.4.2013].
- [11] Suomi24.fi. Hakunilaan asumaan -keskustelu. "Älä vain tule tänne!" 11.7.2009. <http://keskustelu.suomi24.fi/node/8290455> [viitattu: 3.4.2013].
- [12] Nieminen, Tommi. Me olimme Hakunila. Helsingin Sanomat, 22.11.2009.
- [13] Hakunilassa on muutakin kuin ostari ja kerrostaloja. Mielipide. Helsingin Sanomat, 25.11.2009.

- [14] Kytö, Hannu; Väliniemi-Laurson, Jenni & Tuorila, Helena. Hyvillä palveluilla laadukkaaseen lähiöasumiseen. Kuluttajatutkimuskeskus, Julkaisu- ja 2-2011.
- [15] Vanhanen, Hannu. Asuinalueen brändäys nostaa alueen hintaa. Kauppalehti, 18.9.2011.
http://www.kauppalehti.fi/etusivu/asuinalueen+brandays+nostaa+asunnon+hintaa/20110992691?request_ahaa_info=true [viitattu: 3.4.2013].
- [16] Strandell, Anna. Asukasbarometri 2010. Asukaskysely suomalaisista asuinympäristöistä. Suomen ympäristökeskus 31/2011.
- [17] Thompsona, Catharine W.; Roeb, Jenny; Aspinall, Peter; Mitchell, Richard; Clowd, Angela & Millere, David. More green space is linked to less stress in deprived communities: Evidence from salivary cortisol patterns. Landscape and Urban Planning 2012. Artikkelinä painossa.
- [18] Tapaninen, Annikka; Kauppinen, Tapani; Kivinen, Kirsti; Kotilainen, Heli-nä; Kurinniemi, Marja & Pajukoski, Marja. Ympäristö ja hyvinvointi. WSOY & Stakes 2002.
- [19] Leppälä, E. & Ilvessalo-Lax, H. Alueelliset hyvinvoinnin ja kestävä kehityksen indikaattorit – Hankkeen loppuraportin tiivistelmä. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus. Ympäristöministeriö 2011.
- [20] Söderman, T. & Saarela, S.-R. Kestävät kaupunkiseudut. Kriteereitä ja mittareita suunnittelun työvälineiksi. Suomen ympäristökeskus 2011.
- [21] Halme, Timo & Koski, Kimmo. Oulun kaupunkiseutu – alakeskusten kehittäminen. VTT Yhdyskuntatekniikka 2000.
- [22] Lehtola, Ilkka. Matka maalta markettiin. Liikkuminen ja palvelujen muutos itäsuomalaisella maaseudulla. Tiehallinnon selvityksiä 25/2008.
- [23] Airinen, Ismo. Lähipalvelujen saavutettavuus asukkaiden ja luottamus- henkilöiden näkökulmasta. Vantaan kaupunki 2003.
- [24] Etelä-Pohjanmaan hyvinvointibarometri 2007. Etelä Pohjanmaan liitto 2007.
- [25] Kekkonen, Mikael. Palvelu alueen mukaan. Hakunilan palvelualueen lähipalveluiden saavutettavuus. Vantaan kaupunki, Tilasto ja tutkimus C13:2002.
- [26] Halme, Timo. Palveluverkkoinventointi ja alakeskusten luokittelu Oulun seudulla. Lyyli-raporttisarja 17. Helsinki 1999.

- [27] Tyvimaa, Tanja & Kananen, Juha. Suomalaisten asunnon hankinta ja asumisviihtyvyys. Asumista ja hyvinvointia tukevat alueelliset palvelumallit -hankkeen asukaskyselyn tuloksia. Rakennustekniikan laitos, Tampereen teknillinen yliopisto 2011.
- [28] Kananen, Juha & Tyvimaa, Tanja. Asuintalojen yhteiskäyttötilat ja kotitalouspalveluiden käyttö. Asumista ja hyvinvointia tukevat alueelliset palvelumallit -hankkeen asukaskyselyn (2011) tuloksia. Rakennustekniikan laitos, Tampereen teknillinen yliopisto 2011.
- [29] Työministeriön selvitys eduskunnan hallintovaliokunnalle maahanmuuttajista aiheutuvista kustannuksista. Työministeriö 2006.
- [30] Virtanen, Hanna. Somali- ja venäläistaustaisten asumistoiveet ja -valinnat pääkaupunkiseudulla. Yhteiskuntapolitiikka 73 (2008):6.
- [31] Halme, Timo; Koski, Kimmo; Niskanen, Saija & Kurki, Hannu. Lähiöiden palvelut. Kysyntä, tarjonta ja kehittämiskeinot. Suomen ympäristö 475. Ympäristöministeriö 2001.
- [32] Lahti, P.; Nieminen, J.; Nikkanen, A. & Puuronen, E. Helsingin kaavoituksen ekotehokkuustyökalu (HEKO). VTT Tutkimusraportti 2010.
- [33] ISO/FDIS21929-1:2011. Sustainability in building construction. Sustainability indicators. 2011.
- [34] Andrews, Rysh. Civic Engagement, Ethnic Heterogeneity, and Social Capital in Urban Areas Evidence from England. *Urban Affairs Review*, 44(3) 2009, s. 428–440.
- [35] Mellor, David; Hayashi, Yoko; Stokes, Mark; Firth, Lucy; Lake, Lucy; Staples, Michael; Chambers, Sue & Cummins, Robert. Volunteering and its Relationship with Personal and Neighbourhood Well-being. *Non-profit and Voluntary Sector*, 38(1) 2009, s. 144–159.
- [36] Bäcklund, Pia & Schulman, Harry. Lähiöprojektilähikuvassa. Lähiöprojektikauden 2000–2003 arviointi. Helsingin kaupungin tietokeskus, 2003:4.
- [37] Kokkonen, Juha; Seppänen, Marjaana & Haapola, Ilkka. Lähiöiden kehittäminen Suomessa. Kokemuksia asukkaiden osallistumisesta. Koulutus- ja kehittämiskeskus Palmenia. Helsingin yliopisto 2009.
- [38] Häkkinen, Tarja (ed.). Trends and Indicators for Monitoring the EU Thematic Strategy on Sustainable Development of Urban Environment. Final report. Summary and recommendations. VTT Julkaisuja 643. VTT 2007.
- [39] Porter, Michael E. & Kramer, Mark R. The Big Idea. *Creating Shared Value*. Harvard Business Review, 2011, s. 1–17.

- [40] Ostrom, Amy; Bitner, Mary; Brown, Stephen; Burkhard, Kevin; Goul, Michael; Smith-Daniels, Vicki; Demirkan, Haluk & Rabinovich, Elliot. Moving Forward and Making a Difference: Research Priorities for the Science of Service. *Journal of Service Research*, 13(1) 2010, s. 4–36.
- [41] Spohrer, Jim; Maglio, Paul P.; Bailey John & Gruhl, Dan. Steps Towards a Science of Service Systems. IEEE Computer Society, 2007, s. 71–77.
- [42] Vargo, Stephen L. & Lusch, Robert F. Evolving to a New Dominant Logic for Marketing. *Journal of Marketing*, 68(1) 2004, s. 1–17.
- [43] Serve – Palveluliiketoiminnan edelläkävijöille -ohjelma (2006–2013). Tutkimustuloksista arvoa liiketoimintaan. Tutkimusprojektijulkaisu 2012. Tekes.
- [44] Kuusisto, Jari (2008–2010). CEOS-08. Customer Excellence on Services. Systemaattinen palveluiden asiakaslähtöinen kehittäminen. Lappeenrannan teknillinen yliopisto / SCR.
- [45] www.edu.helsinki.fi: <http://www.edu.helsinki.fi/malu/kirjasto/lor/> [viitattu: 2.5.2013].
- [46] Barbatkov, Katri. Sosiaalisen hyvinvoinnin mittaaminen – Case Monikulttuurikeskus Kompassi. Opinnäytetyö, Savonia Ammattikorkeakoulu 2011.
- [47] HelsinginSeutu (2010). Päätöksenteko ja hallinto. [http://www.helsinginseutu.fi/hki/hs/Helsingin+Seutu/Aihealueet/Osallistuminen,+demokratia,+hallinto/P t ksenteko/](http://www.helsinginseutu.fi/hki/hs/Helsingin+Seutu/Aihealueet/Osallistuminen,+demokratia,+hallinto/P%C3%A4%C3%A4t%C3%B6ksenteko/) [viitattu: 3.4.2013].
- [48] Vantaan kaupungin lautakunnat 2009–2012. Vantaa.fi. http://www.vantaa.fi/fi/paatoksenteko/luottamuselimet/lautakunnat_ja_niiden_jaostot [viitattu: 29.4.2013].
- [49] Aluetoimikunnat. Vantaa.fi. http://www.vantaa.fi/fi/paatoksen_teko/luottamuselimet/aluetoimikunnat [viitattu: 29.4.2013].
- [50] Hakunilan aluetoimikunnan osallisuus- ja kehittämissuunnitelma Oskari 2009–2012. http://www.vantaa.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/vantaa/embeds/vantaawwwstructure/32926_OSKARI_lopullinen_versio.pdf [viitattu: 29.4.2013].
- [51] Asukasfoorumi Hakunilassa. Vantaa.fi. http://www.vantaa.fi/fi/osallistu_ja_vaikuta/asukastilaisuudet/asukasfoorumi/asukasfoorumi_hakunilassa_5_10_2010 [viitattu: 29.4.2013].

- [52] Nuorisovaltuusto. Vantaa.fi. <http://www.vantaa.fi/nuorisovaltuusto>
[viitattu: 29.4.2013].
- [53] Muut toimielimet. Vantaa.fi.
<http://www.vantaa.fi/fi/paatoksenteko/luottamuselimet> [viitattu 29.4.2013].
- [54] Vantaan tasapainotettu strategia. Taloussuunnitelma 2012–2015.
Kaupunginvaltuusto 14.11.2011. Erillispainos.

Liite A: Kyselytutkimus hakunilalaisille

Perustiedot

Etunimi: _____

Sukunimi: _____

Sähköposti: _____

Osoite: _____

Ikä: _____

Kansalaisuus: _____

1. Oletko syntyperäinen hakunilalainen?

Kyllä

En

2. Mikäli et ole syntynyt Hakunilassa, kuinka kauan olet asunut/työskennellyt täällä?

3. Kuinka paljon tiedät ja olisitko kiinnostunut tietämään lisää Hakunilan historiasta?

4. Kuinka hyvin tiedät yhdistyksistä ja kolmannen sektorin palveluista Hakunilassa? Pystytkö mainitsemaan nimeltä kolme alueella toimivaa yhdistystä?

5. Oletko itse mukana jossakin seurassa/järjestössä/harrastus- tai muussa kolmannen sektorin toiminnassa?

7. Kuinka luonnehtisit Hakunilaa? Valitse KOLME Hakunilaa parhaiten kuvaavaa adjektiivia.

	Viihtyisä		Kaunis		Tapahtumarikas		Rappeutuva		Hurmaava
	Elinvoimainen		Vaarallinen		Ystävällinen		Rento		Yhteisöllinen
	Tylsä		Turvallinen		Luonnonläheinen				
	Muu, mikä?								

8. Mitkä Hakunilasta löytyvät palvelut ovat mielestäsi erityisen tärkeitä? Voit valita VIISI palvelua alla olevasta listasta.

	Ruokakauppa		Lastenhoitopalvelut		Apteekki
	Kioski		Vanhustenhuolto		Kauneudenhoito
	Ravintola		Rakentamispalvelut/ remonttipalvelut		Turvallisuuspalvelut
	Harrastusmahdollisuudet		Julkinen liikenne		Videovuokraamo
	Terveyspalvelut		Koulut/ koulutuspalvelut		Leipomo
	Kulttuuritapahtumat		Nuorisotoiminta		Eläinlääkäri
	Posti		Kirjasto		Optikko
	Sosiaalipalvelut		Leikkipuistot		
	Muu, mikä?				

9. a) Mitä asioita haluaisit lisätä Hakunilaan? Voit valita alla olevista vaihtoehtoista kaksi.

	Yhteisöllinen toiminta		Kauniimpi luonnonympäristö		Monipuolisempi asukasrakenne		Kohtaamistiloja, esim.:
	Kaupalliset palvelut, esim.:		Kulttuuritapahtumat, esim.:		Kauniimmat/ hyväkuntoisemmat rakennukset		Muu, mikä?

Ehdotuksia yllä olevien asioiden lisäämiseksi?

b) Mitä asioita haluaisit poistaa Hakunilasta? Voit valita alla olevista vaihtoehdoista kaksi.

	Rikollisuus		Huono maine		Häiriökäyttäytyminen, rauhattomuus		Turvattomuus
	Segregaatio (yhteiskunnallinen eriytyminen)		Meluongelmat		Sosiaaliset ongelmat		Muu, mikä?

Ehdotuksia yllä olevien asioiden parantamiseksi?

10. Mitä uskot Hakunilalle tapahtuvat tulevaisuudessa? Anna skenaarioille arvosana asteikolla 1-5 (1=ei lainkaan todennäköinen, 2=ei kovin todennäköinen, 3=en osaa sanoa, 4=melko todennäköinen, 5= erittäin todennäköinen)

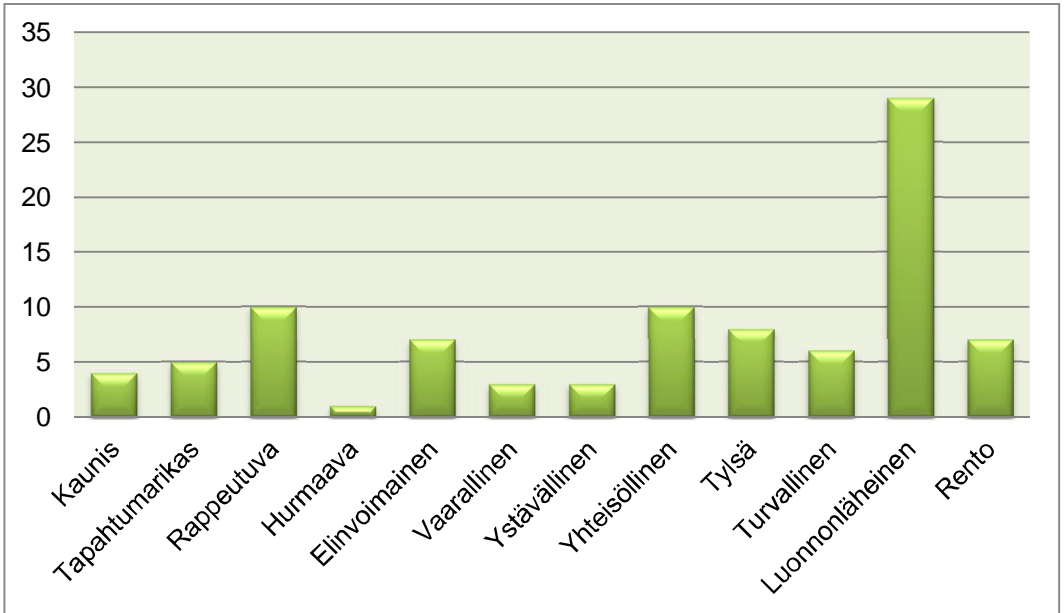
	Hakunila tulee olemaan monipuolinen, monikulttuurinen ja elinvoimainen kaupunginosa, joka houkuttelee alueelle uusia asukkaita hyvillä palveluilla ja monipuolisella toiminnalla.
	Hakunila muuttuu nukkumalähiöksi, jossa ihmiset asuvat edullisten hintojen takia, mutta sosiaalinen kanssakäyminen, erilaiset aktiviteetit sekä palvelujen hankinta tapahtuu muualla.
	Hakunila tulee olemaan viihtyisä ja turvallinen kaupunginosa, joka vetää puoleensa etenkin lapsiperheitä.
	Hakunilan maine tulee huonontumaan, monipuoliset palvelut katoavat ja turvattomuus lisääntyy, mistä seuraa alueen vetovoimaisuuden heikkeneminen ja ihmisten poismuutto.
	Muu skenaario:

11. Minkälainen voisi olla positiivinen uutinen, jolla Hakunila ylittäisi uutiskynnyksen?

12. Mitkä ovat Sinulle kodin lähialueen tärkeimmät viihtyvyystekijät?

Liite B: Kyselytutkimuksen ja haastattelujen tulokset

1. Kuinka luonnehtisit Hakunilaa? Voit valita KOLME mielestäsi parhaiten kuvaavaa adjektiivia.

Muita: Arkinen, rouheva, perinteinen lähiö, levoton, ronski, mainettaan parempi, masentava, kotiseutu

"Hakunila ei ole kovinkaan turvallinen. Täällä on liikaa työttömiä niin suomalaisia kuin maahanmuuttajia."

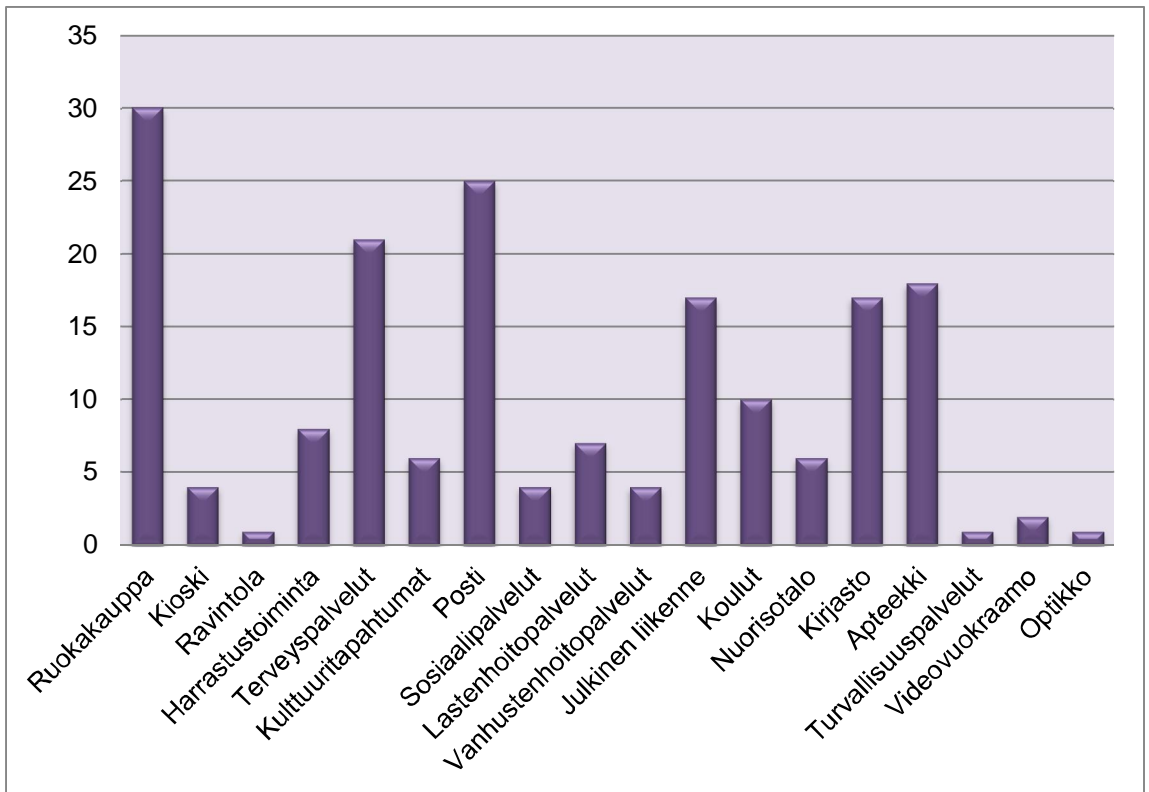
"Hakunila tunnetaan yleensä vain melko rauhattomana kerrostaloalueena, jonka takia edelliseen kysymykseen on vaikea vastata. Monilla pien- ja rivitaloalueilla täällä on ihan erilainen viihtyvyys."

"Talkoohenkeä, alkuperäisasukkaita taloyhtiöissä 'paluumuuttoa', eläkeläisyhdistykset aktiivisia. Asukkaista lähtevää, aktiivisia henkilöitä jotka houkuttelevat, urheiluseurat jne."

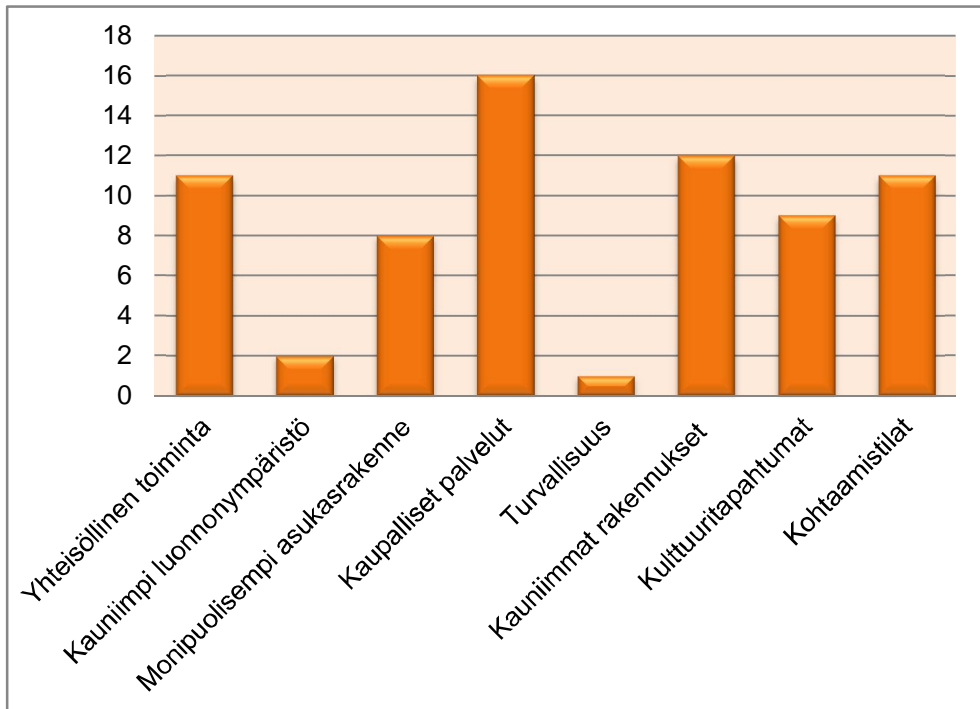
"Ei ole ehkä yhtä Hakunilaa, alueelliset erot Hakunilan sisällä aika suuria."

"Peruslähiö. Ankeahko paikka. Kyllä täällä asuu, mutta en tänne jää pitkäksi aikaan asumaan."

2. **Mitkä Hakunilasta löytyvät palvelut ovat mielestäsi erityisen tärkeitä? Voit valita VIISI palvelua alla olevasta listasta.**

3. Mitä asioita haluaisit Hakunilaan lisää? Voit valita alla olevista vaihtoehtoista kaksi.

Ehdotuksia näiden asioiden parantamiseksi/toteuttamiseksi:

Yhteisöllinen toiminta:

"Yhteistoimintaa, joka integroisi kaikki, uudet ihmiset pitäisi saada mukaan (mahd. VVO:lta tietoa uusista asukkaista?)"

"Tapaamisia eri toimijoiden kanssa (esim. kulttuuri-iltoja)"

Monipuolisempi asukasrakenne:

"Tarvitaan keskiluokkaa, enemmän vuokra-asuntoja"

"Enemmän omistusasuntoja, mutta vaikea saada aikaiseksi"

Lisää kaupallisia palveluja, esim. kirjakauppa; vaatekauppoja; ruokakauppa; vaate-liike; lahjatarvike yms.; kauppakeskus bussivarikon tilalle; leipomo; suutari; erikoisliikkeitä naisille; pankki

"Kauppakeskuksen rakentaminen tulee tuomaan lisäpalveluita. Jos kauppakeskus tulee, myös ostaria kehitettäisiin."

"Shell lähtisi pois, tilalle kävelyreitti, uusia asuntoja molemmille puolille (kauppa-keskusta)."

"Odotetaan bussivarikon siirtoa."

Kauniimmat/hyväkuntoisemmat asuinrakennukset:

"Suunnitelmat meneillään, mutta kaava-asioiden odotuksessa kestää."

"Uudis- ja täydennysrakentamista tarvitaan lisää; tuo lisäarvoa, hinnannousua olemassa oleviin. Asukkaat eivät kuitenkaan halua, vaikka tilaa on; talojen korottaminen yksi vaihtoehto (tällöin rakennettaisiin hissi samalla)"

Tapaamispaikkoja, esim.: Koulujen tilat myös muuhun käyttöön iltaisin; Kahvila; tila eläkeläisille, sisätiloja; kunnalliset tilat esim. perhejuhlien viettoon

"Koulut, nuorisotila voitaisiin käyttää monipuolisemmin."

"Kirjastoa kehitetäänkin jo paljon."

"Lisätietoja tiloista: Kaupunki vuokraa Skomarssin torppaa. Ei avointa tilaa; aiemmin Länsimäessä päiväkeskus, jossa paljon toimintaa, mutta kaupunki päätti luopua. Tilalle 80 m²:n tila alakerrasta, n. 5 järjestölle. Ei kuitenkaan avoin tila, eikä etene. Siinä tila, mitä voitaisiin kehittää, mutta kukaan ei halukas ottamaan vastuuta. Esim. työttömien kassasta voitaisiin ottaa rahaa 'vartijalle', mutta sääntö on, että yksi henkilö ei riitä jne."

"Hakunilan kokoinen alue tarvitsisi oman monitoimi- ja konserttitalon, jossa olisi kunnolliset tilat harrastamiselle ja kulttuuritapahtumille"

Muuta:

"Ostoskeskusta pitäisi uudistaa ja kehittää!"

"Kapakoita ei tarvita enää ollenkaan lisää vaan enemmän muuta toimintaa, kahviloita, erikoisliikkeitä yms. ostari tarvitsisi kunnan remontin. Myös lapsille joku pieni leikkipaikka yms."

"Linja-autovarikon suunnitelmiin vauhtia, nykyinen ostari kerho-, kokoontumis- ja harrastustiloiksi!"

"Olemassa oleviin tiloihin asiantuntijoiden tietoiskuja esim. sosiaalialasioista, terveyden hoidosta, kaupunkisuunnittelusta vapaa-ajantoiminnoista"

"Saneerataan näitä vanhoja taloja ja pihvoja kun ei ole tuolia ulkona piha-alueella missä voisi istua"

"Monipuolisemmat yhteisötoiminnot voisivat tuoda lisää palveluja."

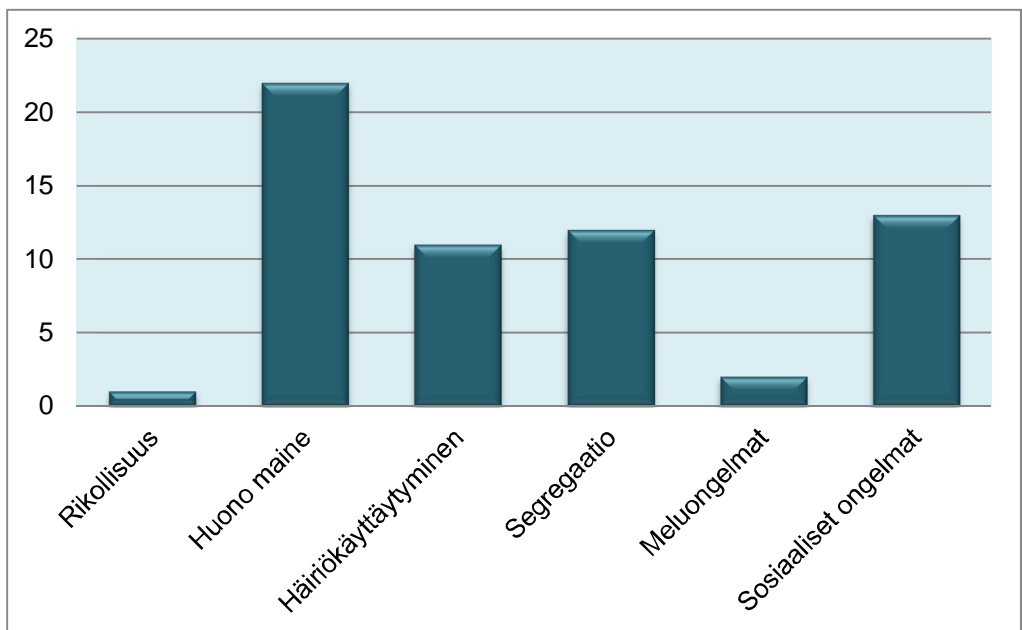
"Omistusporha rajoittaa uusia palveluita, kauppiasyhdistys ei voi tehdä paljoo"

"Vapaaehtoistoiminnan ja kohtuuhintaisen tilapäisavun organisointipiste. Esim. itse kaipaisin ikkunaverhojen ripustamisapua, tilapäisesti kissan ruokkijaa ja joskus kaupassakäyntiapua kohtuullista maksua vastaan. Itse voisin tehdä ruokaa osamattomalle tai toimia suomen kielen keskusteluryhmän jäsenenä maahanmuuttajanaisille"

"Olen ymmärtänyt, että Hakunilaan on suunniteltu 'Hakunila-taloes', jonne toiminnat voisi keskittää. Olikohan siihen tarkoitus siirtää myös kirjasto? Toivottavasti asia etenee."

”Miksi kerrostalojen julkisivut ovat niin masentavan harmaita? Miksi ei julkisivuremonttien yhteydessä valita iloisemmat maalit, kuten Kartanonkoskella? Tätä asiaa selvästi pidetään vähäpätöisenä, jopa merkityksettömänä, mutta värit vaikuttavat suuresti ihmisten mielialaan ja sitä kautta moneen asiaan, kuten viihtyvyyden tunteeseen, joka taas vaikuttaa motivaatioon pitää ympäristöstä huolta. Ankealta näyttävä keskusta-alue ei houkuttele työteliäitä, viihtyvyyttä arvostavia asunnonetsijöitä, vaan alueelle asettuvat ne jo valmiiksi masentuneet, jotka eivät enää välitä miltä ympäristö näyttää.”

4. Mitä asioita toivoisit Hakunilassa olevan vähemmän? Voit valita alla olevista vaihtoehdoista kaksi.

Ehdotuksia näiden asioiden parantamiseksi/toteuttamiseksi:

Huono maine:

”Maine huono, koska ei löydy mitään hohdokasta / hakunilalaisten pitäisi itse olla ylpeitä alueestaan!”

”Huonompi maine vuosikymmenien takaa, kun tuli ulkomaalaiset, rauhattomuus lisääntyi; Hesarin juttu, jossa korostettiin vain huonoja asioita; häiriökäyttäytymistä lähinnä ravintoloissa.”

”Ehkä koska halvemmat asunnot, vaikuttavat maineeseen.”

"70-luvulla jo huono maine, kahnaukset hakunilalaisten ja jakomäkeläisten kesken".

Ratkaisu:

"Pitäisi kirjoittaa enemmän. Tekeillä esim. dokumenttielokuva Sotungista, parempi ostari parantaisi imagoa, keskustelutilaisuus huonosta maineesta."

"Hyviä asioita korostettava."

"Tapahtumat: esim. kartanon joulutapahtuma, äitienpäiväteema jne."

"Pitäisi kirjoittaa hyvistä asioista, esim. Nissbackan hevostallit, luonnonsuojelu-alue, vuori..."

"Maineen positiivinen parantaminen."

"Ehdottomasti mainetaan parempi, hakunilalaisten pitäisi tuoda esille."

"Toivoisin median kertovan myös myönteisiä uutisia Hakunilan alueelta. Negatiivisuus leimaa paikkakunnan vuosikymmeniksi (vrt. Jakomäki) ihan aiheettomasti."

Segregaatio:

"Kuntaudistus ajaa Vantaan huonoon asemaan"

"Paljon maahanmuuttajia -> lasten kielitaito ei kehity"

Ratkaisu:

"Yhteinen kokoontumistila segregaation ehkäisemiseksi, esim. kirjasto voi toimia."

Meluongelmat:

"Meluongelmia aiheuttaa liikenne (kehä II ja Lahden moottoritie)"

"Isot valtatie (Lahdentie, kehä III, Porvoontie, jos jätteenpolttolaitos tulee etelään, lisää liikennettä."

Ratkaisu:

"Liikennejärjestelyt. Melusuojat, levennys yms."

Sosiaaliset ongelmat

"Köyhyys, työttömyys, yksinäisyys masentuneisuus"

"Osa perheistä voi huonosti, yksinäisyys"

"Vanhempien mielenterveysongelmat ja esim. työttömyys heijastuvat lapseen"

Muuta:

"Ravintolat; Hirveän likaiset rappukäytävät; Turvallisuus, häiriökäyttäytyminen, segregaatio; Epäsiisteys; Syrjäytyminen; Ei lainkaan turvattomuutta"

Ratkaisuja:

"Medialla on vaikuttava rooli. Hakunila esitetään julkisuudessa yleensä huonossa valossa. Ei esimerkiksi tuoda esille sitä, että tämäntyyppiset vanhat lähiöt voivat olla todellinen vaihtoehto ihmisille, jotka kaipaavat vaihtoehtoja kovien arvojen ympäristöille. Tällainen alue tarjoaa myös hyvät mahdollisuudet aitoon yhteisöllisyyteen, kunhan sen ei anneta kurjistua."

"Kapakoita pois ostarilta. Taloja voitaisiin remontoida nykyaikaisemmiksi ja ei niin paljon halpoja vuokra-asuntoja, niissä tulee liikaa ulkomaalaisia ja laitatie kulkijoita."

”Työtä ihmisille. Vaikka pakkotyöllistäminen oijen ja piennarten siivous, vanhusten kanssa olo tms.”

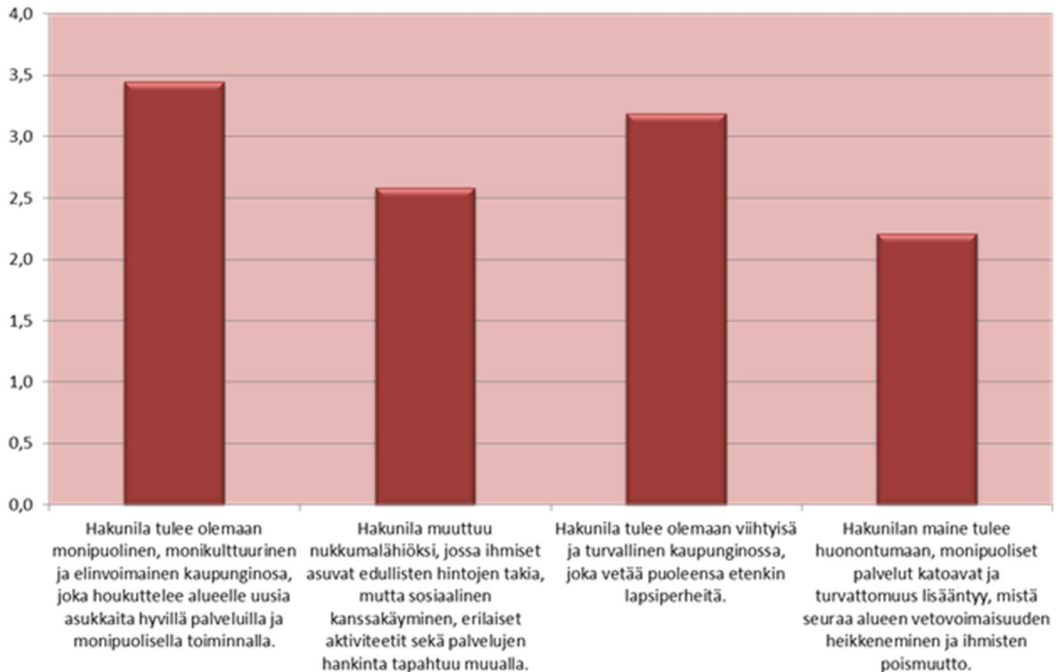
”Unohdetaan roskaaminen ja rikkominen, ollaan ihmismäisiä maahanmuuttajille”

”Ravintoloita vain Piilopaikka ja Viva-Maria. Pubit pois ostarin keskeltä jossa perheetkin viettävät aikaa lasten kanssa! Samalla saataisiin ilme siistimmäksi, kun ei kännikaloja ole ihan joka nurkalla (ehkä vain yhdellä seinustalla jatkossa?)”

”Sisäpihalla ei ole mitään penkkiä missä voisi istua kesällä, raput käydään likaamassa, haisee pahalle eikä pestä kunnolla.”

”Monipuolisempi asukasrakenne; enemmän työssäkäyvää keskiluokkaa, vähemmän sosiaalista tukiasumista. Alueen imago valitettavasti työntää luotaan ne, joilla on varaa valita missä asuu. Oma asuntoyhtiömme on hyvin hoidettu ja naapurit mukavia. Ympäröivä luonto on koiraharrastajan unelma. Liikenneyhteydet Helsinkiin ovat hyvät. En koe tarvetta muuttaa pois. Toki se harmittaa, että Hakunilan maine on julkisuudessa paljon huonompi kuin mitä asukkaana koen.”

5. Mitä uskot Hakunilalle tapahtuvat tulevaisuudessa? Anna kenaarioille arvosana asteikolla 1–5 (1= ei lainkaan todennäköinen, 2 = ei kovin todennäköinen, 3 = en osaa sanoa, 4 = melko todennäköinen, 5 = erittäin todennäköinen)

Muu todennäköinen skenaario?

"Edellisen kohdan vastaukset ovat omia skenaarioitani ja toiveitani siitä, millainen tämä kaupunginosa voisi hyvin olla. Se ei tule sellaiseksi ilman kunnollisia investointeja."

"Jos Hakunilan kehittämistä ei saada käyntiin, eikä kehitystä ala tapahtua, on tämän lähiön nukahtaminen, ja muuttuminen ränsistyneeksi kaupungin osaksi, johon sosiaalihuolto työntää pahiten yhteiskunnasta vieraantuneita yksilöitä."

"Väki vähenee (muuttoliike), olot paranevat, viihtyisyys, luonnonläheisyys ja liikukumismahdollisuudet lisääntyvät."

"Pysy sellaisena kun on, jos mitään ei tehdä."

"Jos ei lisärakentamista, voi muuttua nukkumalähiöksi. Asukkaat kuitenkin arvostavat. Lapsiperheet saattavat alkaa arvostaa."

"Uskon että asukkaat yhdistävät voimansa ja alueesta kehitty entistäkin parempi."

"Kantasuomalaiset muuttavat muualle jos eri kansanryhmiä ei saada sopeutumaan yhdessä toimimiseen ja tuntemaan yhteenkuuluvuutta."

6. Mitkä ovat Sinulle kodin lähialueen tärkeimmät viihtyvyystekijät?

"Luonnon läheisyys, ihmisten mutkattomuus ja suvaitsevaisuus (valitettavasti lähialueella on myös suvaitsemattomuutta), mahdollisuus elää kestävästi kehityksen mukaisesti."

"Turvallisuus ja palvelut lähellä mm. harrastus, puistot, palvelut ja joukkoliikenne. Lapsille paljon turvallista ja viihtyisää tekemistä!!"

"Luonto, rauhallinen ympäristö"

"Luonto, luonto ja luonto"

"Palvelut"

"Lenkkipolut, luonto, ihmiset, palvelut, riittävällä etäisyydellä ja niiden saatavuus"

"Rauhallisuus, turvallisuus, hyvin hoidetut alueet"

"Ostoskeskus, uimahalli"

"Hyvät ystävälliset naapurit. Omassa taloyhtiössä tapahtuvat tapahtumat, rauhallinen ympäristö, jossa voi perheen kanssa nauttia rauhallisia eläkepäiviä"

"Luonto ja hyvät lenkkeilymahdollisuudet"

"Luonnonläheisyys, rauhallisuus, ulkoilualue"

"Kaunis ympäristö ja rakennukset, mukavat naapurit"

"Rauhallisuus, puhdas luonto, kauniit maisemat"

"Luonnon läheisyys, rauhallisuus, hyvät kulkuyhteydet"

"Rivitalopihat, lähes olematon liikenne omalla kadulla"

"Luonto, näköala ikkunastani, rauhallinen talo ja pihapiiri, hyvät suhteet naapureihin, naapuriapu tarvittaessa"

"Ostoskeskus, kuntosali, lenkkipolku"

"Urheilumahdollisuudet"

"Luonto; metsät, ulkoilualueet, lenkkipolut. Lähikoulu. Urheilupuisto/uimahalli. Hakunilan kartanon alue. (Kiitos, että siihen on panostettu ja pieteetillä raivattu kartanon puisto ja sen ympäristö!) Lähikaupat. Kirjasto"

7. **Minkälainen (tai mihin aiheeseen liittyvä) voisi olla POSITIIVINEN uutinen, jolla Hakunila ylittäisi uutiskynnyksen?**

"Hakunilan vireät ja laadukkaat koulut; Hakunilan moninaisuus rikkautena"
"Hyvät urheilutapahtumat, onnistuneet festarit"
"Taatusti vuosikausia touhutan varikon edistyminen johan olisi ihme! Todella toivottu ihme!"
"Rauhallinen viikonloppu Hakunilan ostarilla."
"Koulukiusaaminen saatava loppumaan."
"Hakunilan ostari sai viihtyisyydestä täydet pisteet asukaskyselyssä!"
"Lidlin kauppa"
"Hakunilan uuden ostarin rakennustyöt alkavat ja vanhan ostarin uudelleen suunnittelu alkaa."
"Asukkaiden yhteinen tapahtuma."
"Monikulttuurisuus, kansainvälisyys."
"Kirjoittamalla tapahtumista, esim. Jukola-viesti, Myötätuulirock, herätysjuhlat."
"Yhteisöllisyyteen liittyvä."
"Uusi ostarialue/kauppakeskus."
"Jukolan viesti sekä muut urheilutapahtumat."
"Tapahtumien tuoma positiivinen julkisuus. Nyt järjestäjät itse viestivät."
"Asukkaiden voimien yhdistäminen 'Hakunilaa kehitetään asukkaiden yhteisvoimin'"
"Uusia asukkaita."
"Kirjaston suunnittelu, kierrätys ja kestävä kehitys kirjastossa."
"Jätevoimala"
"Alueen koulujen tapahtumat, musiikkiluokat – musikaalit"
"Rakennushankkeista positiivista julkisuutta."
"Menestystarinoita (taiteilijat)"
"Kartanon tapahtumat"
"Varikko lähtee – uusi keskusta alkaa rakentua"
"Kulttuuritapahtumat"
"Terveysasema pois -> SATO rakentaa vanhuksille"
"Tapahtumapaikka (urheilija)"
"Luonto"
"Kauppiasyhdistyksen kautta keskustelutilaisuus"
"Hakunilan muista alueista kuin ostarista kertominen. Mainiot hiihto- ja ulkoilu- maastot ja koulut ja niiden vieressä. Hakunilan kartanon ja ympäristön kunnostus, uudet tontit kartanon lähellä."
"Lemmikkieläinten positiivinen huomioiminen."

"Ihmisten tasa-arvo, hyvinvointi"

"Korostettaisiin enemmän urheilu- ja liikuntamahdollisuuksia ja luontoa, mm. läheinen Sipoonkorven kansallispuisto."

"Håkansbölen kartanon avaaminen kaupunkilaisten käyttöön ja erilaisiin tilaisuuksiin. Jokavuotinen Hakunila-päivä jo on sellainen. Sen järjestävät hakunilalaiset yhdistykset joka syyskuun II viikonloppuna."

"Vaikka kaikille avoimet makkaranpaisto- tai lettukestit, joissa voisi olla pientä ohjelmaa, johon yleisö voisi osallistua."

"Tapahtumapaikkana esim. urheilupuisto uimahallin vieressä."

"Hakunilan maaperästä löytyy suuri öljykenttä. Tai sitten alueelle muuttaa korkean elintason omaavia perheitä"

"Asuntojen hinnat kohosivat merkittävästi"

"Hakunilasta uusi Kartanonkoski – keskustan kerrostalot maalattiin kauniisiin väriin."

Liite C: Ideariihi nuorisotalolla Hakunilapäivän yhteydessä, 8.9.2013 – esimerkkejä ideoista

Millainen Hakunila on?

- "Hakunilassa on hyvä asua, koska luonto on lähellä. Lenkkipolkuja löytyy. Vanhemmiten ei uskalla yksin liikkua metsässä."
- "Palvelut viedään pois ☹."
- "Paljon puita. Kiva kiipeillä."
- "Hyvä ilmapiiri."
- "Hyvät kulkuyhteydet."
- "Kirjasto, kirpputori, urheilupuisto, uimahalli hyviä"
- "Koulut lähellä."
- "Jo niin paljon 'ulkolaisia', että ei tahdo olla suomalaisia naapureita eikä kuulla suomen kieltä."
- "Kapakoita on liikaa. Tavallinen kahvila on parempi".
- "Kirkko on hyvä asia. Kirkolla on toimintaa."
- "Hakunilan VANHA maine: Kaikki maahanmuuttajat 1990-luvulla; 'Rotumellakkaa': Tappelut yläasteella, puukotus, päälleajo."

Ideoitu:

- "Alueen luottamushenkilöiden ja virkamiesten yhteisiä tapaamisia esim. 1 krt/vuosi. Kaikki tulevat"
- "Yritykset maksavat x % että lapsiparkki pyörii."
- "Tekonurmi Hakunilan urheilupuistoon! Kunnan kenttä myös naisjalkapalloilijoille."

Uudet palvelut: "Asukkaat itse suunnittelevat. Ostarin kauppiaat mukaan kehittämiseen. Alueen yrittäjät mukaan."

"Kaikkien eläkeläisyhdistysten yhteisiä tapahtumia."

"Alueen kouluissa kysely, puuttuuko nuorilta harrastuksia. Ketkä nuoret haluaisivat itse saada harrastuksen. Aletaan järjestämään niitä. Kootaan tekijöitä. Luodaan sateenvarjomalli."

Nuorisotalo: "Nutalle tanssiharrastusmahdollisuus"; "Keppijumppaa vanhuksille"; "Leffailta kerran viikossa."

"Muutamia uusia tapahtumia nuorisotalaan ja ostarille. Esim. säännöllinen kirpputori 1 krt/kk."

"Remontti nuorisotalaan. Uusia kalusteita myös."

"Mahtuu uusia toimijoita. Toimintaan ohjaajia, vapaaehtoisia, eri-ikäisiä."

"Nutalle asukkaita kiinnostavia teemailtoja, niihin myös jotain hauskaa ohjelmaa."

Monitoimitalo: "Monitoimitalo jossa vois vanhukset harrastaa (kuten päiväkeskuksessa). Ei välttämättä tarvitse että kukaan erikseen järjestää. Voisi olla myös toimintaa, joka järjestetään Nutalla."

Liite D: Työpajan (joulukuu 2012) ehdotukset Hakunilan ”olohuoneeksi”

”Monitoimitalo, jokaiselle jotain, vanhuksat ja nuoret omilla kamareissaan vaikka yhtä aikaa. Jotain palvelua, mahdollisuus pitää omia tilaisuuksia, joku yhteisö voisi pyörittää.”

”Torilta kaljakuppilat pois ja niiden ympärille uutta toimintaa. Viihtyisä kahvila, posti, siisti perheravintola. Toritason viihtyvyyttä parannetaan esim. valaistuksella. Yrittäjän koordinoisivat. Toritaso olisi viihtyisä eri vuodenaikoina. Jonkin kuppilan tilalle olohuone, jossa voisi touhuta kaikenlaista. Joka nurkalla olevat kaljakuppilat pois.”

”Olemassa olevien tilojen hyödyntäminen, koska niitä on jo paljon. Kaikille avoin tila, nuoret, lapset, eläkeläiset. Pieni kahvila, lehtisali, osa kirjastosta tms. Ihmisillä pitäisi olla jokin syy mennä paikalle. Käsitöitä tekevät voisivat harrastaa pienryhtä-jyyttä.”

”Multikulttuurinen etninen ravintola.”

”Olohuone puiston lähellä ja ostarin lähellä. Sitä pyörittäisi majoituspalveluyritys joka hyödyntäisi Hakunilan luontoa.”

Nimeke	Asuinympäristön elävöittäminen ja viihtyisyyden parantaminen lähipalveluiden avulla Kestävät lähipalvelut alueen hyvinvoinnin lujittamiseksi: Vantaan Hakunilan alueen tapaustutkimus
Tekijä(t)	Hannele Ahvenniemi & Tarja Mäkeläinen
Tiivistelmä	<p>Hakunilan tapaustutkimuksen tarkoituksena oli selvittää lähipalveluiden merkitys alueen hyvinvoinnin, maineen, imagon ja identiteetin parantamisen kannalta sekä vaikutus alueen arvokehitykselle. Lähtökohtaisena oletuksena oli, että kestävä, hyvinvoivan ja arvoaan vaalivan kaupunginosan kehittämiseksi tarvitaan kattavia lähipalveluita sekä uusia liiketoimintamalleja ja yhteistoiminnallisia muotoja niiden kehittämiseksi. Eri tutkimusmenetelmien avulla pyrittiin selvittämään alueen tunnusmerkkejä ja haluttuja vetovoimatekijöitä sekä keinoja haluttujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Tutkimuksessa otettiin huomioon Hakunilan tämänhetkinen tila ja alueen kehityssuunnat ja -tavoitteet sekä Vantaan kaupungin strategiset tavoitteet, mutta myös yleisemmät trendit ja mieltymykset, jotka vaikuttavat ihmisten toimintatapoihin, lähialueen kehittämistarpeisiin sekä tavoitteiden saavuttamiseen. Tutkimusmenetelmiä olivat muun muassa paikallisille asukkaille ja toimijoille suunnatut haastattelut sekä kyselytutkimus, kaksi työpajaa, alueen havainnointi sekä ohjausryhmätyöskentely.</p> <p>Tutkimustulokset vahvistavat väitettä, jonka mukaan on tärkeää erilaisin keinoin tukea palveluja, jotka lisäävät sosiaalista toimintaa ja vuorovaikutusta ja jotka siten vähentävät sosiaalisia riskejä. Toinen tärkeä havainto on, että yhteistyö eri paikallisten toimijoin välillä voi olla erittäin arvokasta ja saattaa luoda synergia ratkaisuja. Tapaustutkimuksen perusteella esitämme, että kolme avainelementtiä ovat välttämättömiä palveluiden yhteiskehittämisen syntymiselle: Ensimmäiseksi on erittäin tärkeää, että tarjolla on avoimia tiloja, joissa ihmiset voivat tavata ja vaihtaa ideoita ja joissa yhdistykset voivat kokoontua. Tämä liittyy myös toiseen elementtiin; yhteistyö ja epämuodolliset tapaamiset, jotka ovat olennaisia ajatusten viemisessä toteuttamisen tasolle. Yhteistyö voi tapahtua eri ihmisten välillä, mutta myös eri yhdistysten välinen yhteistyö on hyvinkin olennaista. Tämä johtaa kolmanteen tärkeään elementtiin, toteuttavaan ja koordinoivaan toimijaan, jolla on intressi alueeseen ja kyky saada ihmiset mukaan alueen yhteiskehittämiseen.</p>
ISBN, ISSN	ISBN 978-951-38-8060-6 (URL: http://www.vtt.fi/publications/index.jsp) ISSN-L 2242-1211 ISSN 2242-122X (Online)
Julkaisu aika	Lokakuu 2013
Kieli	Suomi, engl. tiiv.
Sivumäärä	55 s. + liitt. 16 s.
Projektin nimi	SUSECON – Kestävät lähipalvelut alueen hyvinvoinnin lujittamiseksi
Toimeksiantajat	Tekesin Tila-tutkimusohjelma. Yhteistyökumppanit: Vantaan kaupunki, VVO-yhtymä, Jyväskylän kaupunki, Karakallion huolto, iMasa, Kiinteistöliitto, Isännöinti-liitto, Kaukajärviuuskunta, Lännen kiinteistöpalvelu. Tutkimusosapuolet: TTY ja VTT
Avainsanat	Lähipalvelu, lähialueen hyvinvointi, sosiaalinen vaikutus, alueen arvonmuodostus, asukasosallisuus, uusyhteisöllisyys
Julkaisija	VTT Technical Research Centre of Finland P.O. Box 1000, FI-02044 VTT, Finland, Tel. +358 20 722 111

Title	Improving the vitality and wellbeing of a neighbourhood with the help of local services The Hakunila case study
Author(t)	Hannele Ahvenniemi & Tarja Mäkeläinen
Abstract	<p>The purpose of our study was to identify the significance of local services for the improvement of well-being, reputation, image, identity of a neighbourhood and the impact on the value of the neighbourhood. The underlying assumption of our study is that in order to develop a sustainable, wealthy and valuable neighbourhood extensive local services and new business models and collaborative means for creating them are required. With the help of different research methods we tried to identify key features of our case neighbourhood and means for reaching the desired targets. We considered the current situation, development trend and targets of Hakunila, and the strategic targets of the city of Vantaa, but we also took into account more general trends and preferences which affect actions of people, development needs of a neighbourhood and reaching the targets. The research methods consisted mainly of interviews and questionnaire directed to local residents and actors, two workshops, observation and working together with the steering group of the project.</p> <p>The findings further strengthen the claims that it is important to, by different means, support services which increase social activities and interactions and which thereby decrease social risks. Another important observation was that co-operation between different local actors can be highly valuable and it might create synergy solutions. Based on our case study we suggest that three key elements are necessary for service co-development to evolve. First, it is extremely important that there are available facilities and open spaces where people can meet and change ideas. This is related to the second key element; co-operation and informal encounters, which are necessary for changing ideas and for taking the ideas further, to the implementation level. Co-operation can take place between people but co-operation between different associations might be even more important. This leads us to the third key element, an active and coordinating actor, who holds a strong interest into the neighbourhood and has the skill to attract people into the co-development process.</p>
ISBN, ISSN	ISBN 978-951-38-8060-6 (URL: http://www.vtt.fi/publications/index.jsp) ISSN-L 2242-1211 ISSN 2242-122X (verkkojulkaisu)
Date	October 2013
Language	Finnish, abstract in English
Pages	55 p. + app. 16 p.
Name of the project	SUSECON – Adaption of sustainable services concepts for the reinforcement of neighbourhoods
Commissioned by	Tila-ohjelma by Tekes. Development partners: City of Vantaa, VVO, City of Jyväskylä, Karakallion huolto, iMasa, Kiinteistöliitto, Isännöinti-liitto, Kaukajärvi-suuskunta, Lännen kiinteistöpalvelu. Research partners: TTY ja VTT
Avainsanat	Neighbourhood well-being, local services, social impact, neighbourhood value creation, service co-development, community feeling
Julkaisija	VTT PL 1000, 02044 VTT, puh. 020 722 111

VTT on puolueeton, moniteknologinen tutkimusorganisaatio. VTT tuottaa yhdessä kotimaisten ja kansainvälisten asiakkaidensa ja yhteistyökumppaneidensa kanssa tieteelliseen tutkimukseen pohjautuvia innovaatioita ja luo näin edellytyksiä yhteiskunnan kestäväälle kehitykselle ja hyvinvoinnille.

Liikevaihto: 300 milj. euroa

Henkilöstö: 3 200

VTT:n julkaisut

VTT:läiset julkaisevat tutkimustuloksia ulkomaisissa ja kotimaisissa tieteellisissä lehdissä, ammattilehdissä ja julkaisusarjoissa, kirjoina, konferenssisitelmänä, patenteina sekä VTT:n omissa sarjoissa. VTT:n julkaisusarjat ovat VTT Visions, VTT Science, VTT Technology ja VTT Research Highlights. Sarjoissa ilmestyy vuosittain noin sata korkeatasoista tiede- ja ammattijulkaisua. Julkaisut ilmestyvät verkossa ja suurin osa myös painettuna.

VTT Visions

Sarja sisältää tulevaisuudennäkymiä ja ennakoiteja VTT:n näkemyksen mukaan merkittävistä teknologisista, yhteiskunnallisista ja liiketoiminnallisista teemoista. Sarja on suunnattu erityisesti yritysten ja julkishallinnon päättäjille ja asiantuntijoille.

VTT Science

Sarja tuo esille VTT:n tieteellistä osaamista. Siinä ilmestyy väitöskirjoja ja muita vertaisarvioituja julkaisuja. Sarja on suunnattu erityisesti tutkijoille ja tiedeyhteisölle.

VTT Technology

Sarja sisältää julkisten tutkimusprojektien tuloksia, teknologia- ja markkinakatsauksia, kirjallisuustutkimuksia, oppaita ja VTT:n järjestämien konferenssien esitelmää. Sarja on suunnattu ammattipiireille, kehittäjille ja soveltajille.

VTT Research Highlights

Sarjassa esitellään tiiviissä muodossa VTT:n valittujen tutkimusalueiden uusimpia tuloksia, ratkaisuja ja vaikuttavuutta. Kohderyhmänä ovat asiakkaat, päättäjät ja yhteistyökumppanit.

Asuinympäristön elävöittäminen ja viihtyisyyden parantaminen lähipalveluiden avulla

Kestävät lähipalvelut alueen hyvinvoinnin lujittamiseksi:
Vantaan Hakunilan alueen tapaustutkimus

Tämä julkaisu on osa SUSECON – Kestävät lähipalvelut alueiden hyvinvoinnin lujittamiseksi tutkimushanketta. Julkaisu käsittelee Vantaan Hakunilan alueella toteutettua tapaustutkimusta, jonka tarkoituksena oli selvittää lähipalveluiden merkitystä alueen hyvinvoinnin, maineen, imagon ja identiteetin parantamisen kannalta sekä vaikutusta alueen arvokehitykselle. Lähtökohtaisena oletuksena oli, että kestävän, hyvinvoivan ja arvoaan vaalivan kaupunginosan kehittämiseksi tarvitaan kattavia lähipalveluita sekä uusia liiketoimintamalleja ja yhteistoiminnallisia muotoja niiden kehittämiseksi. Alueella vierailun, haastattelujen, kyselytutkimuksen ja työpajojen avulla tutustuimme Hakunilaan ja selvitimme alueen tunnusmerkkejä ja haluttuja vetovoimatekijöitä sekä keinoja haluttujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Tutkimustulokset vahvistavat väitettä, jonka mukaan on tärkeää erilaisin keinoin tukea palveluja, jotka lisäävät sosiaalista toimintaa ja vuorovaikutusta ja jotka siten vähentävät sosiaalisia riskejä. Toinen tärkeä havainto on, että yhteistyö eri paikallisten toimijoiden välillä voi olla erittäin arvokasta ja luo uusia synergia ratkaisuja.

ISBN 978-951-38-8060-6 (URL: <http://www.vtt.fi/publications/index.jsp>)
ISSN-L 2242-1211
ISSN 2242-122X (verkkójulkaisu)

